

OPINNÄYTETYÖ

Elokapinan paikallisryhmän perustaminen Perustamisprosessin kuvaus ja mukana olevien henkilöiden aktiivisuuteen vaikuttavien asioiden selvittäminen

Erkka Kulmala

Yhteisöpedagogi
(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(5/2022)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi

Tekijät: Erkka Kulmala
Opinnäytetyön nimi: Elokapinan paikallisryhmän perustaminen
Sivumäärä: 39 ja 0 liitesivua
Työn ohjaaja: Eeva Mäntylä
Työn tilaaja: Osaamiskeskus Kentauri

Olin mukana perustamassa 2021 ympäristöliike Elokapinan paikallisryhmä erääseen Suomen kuntaan. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata paikallisryhmän perustamiseen liittyvää prosessia ja selvittää, mitkä asiat lisäävät ja vähentävät mukana olevien henkilöiden osallistumisen aktiivisuutta. Monesti Elokapinaan kohdistuvaan kritiikkiin liittyy tietämättömyyttä, mikä luo tarpeen lisätä ihmisten tietoutta sen toimintaan liittyen.

Unicefin 2021 Suomessa tekemän kyselyn perusteella 70 % nuorista on huolissaan ilmastonmuutoksen vaikutuksista heidän tulevaisuuteensa. Elokapina tarjoaa heille hyvän kanavan vaikuttaa ilmastonmuutokseen yhteiskunnallisella tasolla. Elokapina tarvitsee toimintansa laajentamisen lisää aktiivisia toimijoita ja paikallisryhmiä. Siksi osallistujien aktiivisuuden tukeminen on tärkeää. Osaamiskeskus Kentauri on kiinnostunut lisäämään ymmärrystään nuorten kansalaistoiminnasta ja uudenaikaisesta kansalaistoiminnasta, minkä vuoksi se toimi tilaajana tälle opinnäytetyölle.

Opinnäytetyön aineisto koostuu uuden paikallisryhmän viiden jäsenen teemahaastatteluista, ja sen tavoitteet täyttyivät tutkimuksen aikana. Tämän aineiston pohjalta saatiin selvitettyä tärkeimmät osallistumisen aktiivisuutta heikentävät ja lisäävät tekijät. Tulosten pohjalta luotiin Elokapinalle ytimekäs lista toimenpiteistä, joilla jäsenten aktiivisuutta voidaan parantaa. Haastatteluiden lomassa ilmeni myös tärkeä huomio – kahden haastateltavan osallistumisen aktiivisuus parani haastattelun ja siinä nousseiden oivallusta johdosta. Opinnäytetyön sisältö tarjoaa Osaamiskeskus Kentaurille arvokasta tietoa kansalaisaktiivisuuden muuttuvaan toimintaympäristöön liittyen.

Asiasanat: kansalaisaktiivisuus, kansalaistottelemattomuus, ilmastonmuutos, kansalaistoiminta, osallisuus, kapinat, saavutettavuus, yhteisöohjautuminen

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community Educator

Author: Erkkä Kulmala
Title: Establishment of a local group for Extinction Rebellion
Number of Pages: 39 and 0 attachment pages
Supervisor: Eeva Mäntylä
Commissioned by: Youth Work Centre of Expertise Kentauri

A new local group of the environmental movement Extinction Rebellion was founded in Finland in December 2021. The aims of the thesis are to describe the process related to the establishment of the local group and to find out which factors increase and decrease the participation activity of those involved. Also in many cases, there is ignorance behind the criticism towards Extinction Rebellion, which creates a need to increase people's awareness of its activities.

According to a survey conducted by Unicef in Finland in 2021, 70% of young people are worried about the effects of climate change on their future. Extinction Rebellion provides them with a good channel to influence climate change at the societal level. It needs more active actors and local groups to expand its activities in Finland. Therefore, it is important to support the activity of the participants. The Youth Work Centre of Expertise Kentauri is interested in increasing its understanding of young people's civic activities and their new forms, which is why it acted as a commissioner for this thesis.

The content of the thesis consists of a semi-structured interview with five members of the new local group. These interviews revealed the main factors that both weaken and increase the participation activity of those involved. The objectives of the thesis were met during the study. A concise list of measures to improve the activity of the members was formed for Extinction Rebellion. Another important result was also found - the participation activity of two of the interviewees improved due to the insights made during the interviews. The content of the thesis contains valuable information regarding youth participation for the commissioner. The thesis also supports future research related to Extinction Rebellion's activities.

Keywords: political participation, civil disobedience, climate change, civic action, inclusion, rebellion, self-direction, community diversibility

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
	1.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	7
	1.2 Tutkimuskysymykset	7
	1.3 Opinnäytetyön tilaaja	8
	1.4 Elokapina Suomessa ja maailmalla.....	8
2	TIETOPERUSTA	10
	2.1 Yhteiskunnassa vaikuttavat sektorit.....	10
	2.2 Kansalaisaktivismi	11
	2.3 Kansalaistottelemattomuus	11
	2.4 Sisäinen motivaatio	12
	2.5 Osallisuus	13
	2.6 Itse- ja yhteisöohjautuvuus	14
3	ELOKAPINAN PAIKALLISRYHMÄN PERUSTAMINEN	17
	3.1 Matka oudoksujasta aktivistiksi	17
	3.2 Tuen saaminen muilta elokapinallisilta	17
	3.3 Uusien illan järjestämiseen valmistautuminen.....	18
	3.4 Ensimmäinen uusien ilta 21.11.2021	19
	3.5 Ensimmäiset aktiot toukokuussa 2022.....	20
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22

4.1 Tutkimusmenetelmä.....	22
4.2 Aineiston hankinta	24
4.3 Aineiston käsittely	24
5 TEEMAHAASTATTELUIDEN TULOKSET.....	27
6 POHDINTA	29
6.1 Työn luotettavuus ja yleistettävyys.....	29
6.2 Keskustelu, keskustelu, keskustelu	30
6.3 Osallistumista lisäävät tekijät	30
6.4 Osallistumista vähentävät tekijät	33
6.5 Kokemuksiani osallistumisesta	36
6.6 Jatkotutkimusaiheet.....	37
6.7 Suosituksia toiminnan kehittämiseksi	37
LÄHTEET	40

1 JOHDANTO

Elämme tämän opinnäytetyön kirjoituksen aikaan keskellä ympäristökriisiä, jonka ilmastonmuutos ja luontokato ovat aiheuttaneet. Ilmastonmuutoksella tarkoitetaan ihmisen toiminnan aiheuttamaa ilmaston muutosta maapallolla. Kasvihuonekaasuja syntyy ilman ihmistäkin, mutta ihmisen tuottamien ylimääräisten kasvihuonekaasujen vuoksi ilmasto muuttuu lämpimämmäksi, joka aiheuttaa vakavaa uhkaa maapallon eliöstölle. Kasvihuonekaasuja syntyy muun muassa fossiilisten polttoaineiden polttamisesta, metsien hakkuista, maanviljelystä ja eläintuotannosta. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat huomattavissa jo nyt ympäri maailmaa ja niiden ennustetaan pahenevan tulevien vuosikymmenten aikana. Näitä vaikutuksia ovat esimerkiksi merenpinnan nousu, kuolemia aiheuttavat helleaallot ja ilmansaasteet ja ruoan sekä veden saatavuuden heikentyminen. Vaikutukset kohdistuvat eniten heikoimmissa asemissa oleviin. (Euroopan unioni 2022.) Luontokato taas tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden heikentymistä, joka johtaa ekosysteemimme köyhtymiseen. Se uhkaa ruokaturvaamme, immunitettiämme, elämänlaatuamme ja talouttamme. Ilmastonmuutos pahentaa luontokatoa, mutta varsinaisesti sen aiheuttavat rakentaminen sekä luonnontilaisten maa-alueiden korvaaminen talousmetsillä ja viljelymailla. (Vairimaa 2021.) Luontokato on käynnissä kaikkialla maapallolla ja sen seurauksena luontoa häviää 100–1000 kertaa nopeammin kuin koskaan aikaisemmin ihmiskunnan historiassa (Sitra 2022).

Suomalaisessa arvomaailmassa oikeus saada ajaa autolla kävelymatkan päässä olevaan ruokakauppaan on siis tekojemme perusteella suurempi, kuin oikeus veden ja ruoan saatavuuteen. Myös talouskasvu ja oikeus viettää viikko lomalla tuhansien kilometrien päässä olevilla hiekkarannoilla näyttävät olevan tärkeämpiä kuin oikeus elinkelpoiseen ympäristöön. Ilmastonmuutos ei ole ilmiönä ihmiskunnalle uusi. Ilmatiedeyhteisö osoitti jo 1970-luvulla, että ihmisten tuottamat hiilidioksidipäästöt voivat vaikuttaa merkittävästi tulevaisuuden ilmastoon. Hallitusten välinen ilmastonmuutospaneeli IPPC tuotti ensimmäisen raporttinsa 1988, jossa todettiin ilmastonmuutoksen olevan käynnissä ja uhkana ihmiskunnalle. (Taalas 2021, 67–68.)

Ilmastonmuutoksen torjuntaa ei ole perusteltua viivyttää, kun halutaan pitää kokonaiskustannukset mahdollisimman pieninä ja estää ilmaston tilan kehittymistä huonoksi (mt., 11). Kaikesta tästä tiedosta huolimatta ilmastonmuutoksen torjuntaa viivytellään vieläkin, vaikka sen vaarallisuus on ollut tiedossa yli 30 vuotta. Ympäristöarvoihin keskittyvä Vihreä

liitto rekisteröitiin puolueeksi 1988 ja niin voidaan sanoa, että ilmastonmuutosta on yritetty torjua demokraattisin keinoin ainakin yli 30 vuotta (Vihreä liitto 2022). Olemme nyt ympäristöasioiden laiminlyönnin vuoksi keskellä ihmiskunnan suurinta kriisiä. Jos demokraattinen vaikuttaminen ei tuota tulosta, tarjoaa suora kansalaisvaikuttaminen viimeisen vaihtoehdon ja tähän tarpeeseen on syntynyt 2018 kansalaisliike nimeltä Elokapina. Unicefin 2021 Suomessa tekemän kyselyn perusteella 70 % nuorista on huolissaan ilmastonmuutoksen vaikutuksista heidän tulevaisuuteensa (Unicef 2021). Elokapina tarjoaa heille hyvän kanavan vaikuttaa ilmastonmuutokseen yhteiskunnallisella tasolla. Elokapina tarvitsee toimintansa laajentamisen lisää aktiivisia toimijoita ja paikallisryhmiä. Siksi osallistujien aktiivisuuden tukeminen on tärkeää.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Asetin tälle opinnäytetyölle kaksi tavoitetta. Ensimmäinen oli Elokapinan uuden paikallisryhmän perustamisen vaiheiden kuvaaminen. Toinen tavoite oli selvittää haastattelututkimuksen avulla, mitkä asiat vaikuttavat hiljattain perustetun paikallisryhmän jäsenien osallistumisen määrään. Lisäksi tavoitteenani oli kokemusteni pohjalta pohtia, miten toimintaa voitaisiin kehittää, jotta uuden paikallisryhmän perustaminen olisi helpompaa.

1.2 Tutkimuskysymykset

Haastattelututkimuksen tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitkä tekijät lisäävät Elokapinassa mukana olevien osallistumisen aktiivisuutta
2. Mitkä tekijät vähentävät Elokapinassa mukana olevien osallistumisen aktiivisuutta

Asetin näiden lisäksi henkilökohtaisia tavoitteita tähän opinnäytetyöhön liittyen. Halusin oppia lisää kansalaisaktiivisuuteen vaikuttavista asioista, koska olen kiinnostunut kansalaisaktivismista. Kansainvälisen liikkeen paikallisryhmän perustamiseen liittyy myös paljon taitoja, joista on hyötyä kaikenlaisessa toiminnassa. Näitä ovat verkostoituminen, ongelmanratkaisu, tiedonhaku, avun pyytäminen, markkinointi ja viestintä.

1.3 Opinnäytetyön tilaaja

Tässä opinnäytetyössä tilaaja on eri kuin opinnäytetyön kohde. Opinnäytetyön kohteena toimii kansainvälinen ilmastoliike Elokapina, joka tunnetaan alkuperäisellä nimellään Extinction Rebellion, joka tarkoittaa sukupuuttokapinaa (Elokapina 2021). Työn tilaajana taas toimii Osaamiskeskus Kentauri, jonka toiminnasta vastaavat Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy, Opintotoiminnan Keskusliitto ry:n ylläpitämä Opintokeskus sivis, Suomen partiolaiset - Finlands Scouter ry sekä Talous ja nuoret TAT ry. Kentauri sopii tämän opinnäytetyön tilaajaksi hyvin, koska se tehtävänä on tutkia nuorten järjestötoiminnan vaikutuksia sekä selvittää, millaisia vaikutuksia kansalaistoiminnan muuttuvilla toimintaympäristöillä on. (Kentauri 2022.) Elokapina on malliesimerkki kansalaistoiminnan muuttuvasta toimintaympäristöstä. Siltä puuttuu toiminnastaan hierarkia, sillä ei ole jäsenmaksuja saati jäsenrekisteriä eikä se saa toimintaansa rahallista tukea yhteiskunnalta.

1.4 Elokapina Suomessa ja maailmalla

Elokapina eli Extinction Rebellion Finland on osa maailmanlaajuista Extinction Rebellion -liikettä, joka syntyi Englannissa lokakuussa 2018 ja laajeni Suomeen kuukautta myöhemmin. Joulukuussa 2021 Elokapinalla oli toimintaa 12 paikkakunnalla, 16 työryhmää ja 13 yhteisöryhmää, kuten partiolaiset, psykologit, kristityt ja 45+ vuotiaat. Työryhmiä olivat muun muassa taide, laki sekä media ja viestintä. Elokapina esittää Suomen medialle, hallitukselle ja koko yhteiskunnalle kolme vaatimusta, joista käydään aktiivista keskustelua yhteisön sisällä. Niitä ovat ympäristöhätätilan julistaminen ja siihen liittyvä aktiivinen kriisitiedotus, laajan ekologisen jälleenrakennuksen aloittaminen välittömästi ja satunnaisesti valituista kansalaisista muodostetun kansalaisfoorumin muodostaminen. (Elokapina 2021.)

Elokapina edistää näitä vaatimuksiaan väkivallattomalla ja suoralla kansalaistoiminnalla sekä kansalaistottelemattomuudella. Se pyrkii toiminnallaan aiheuttamaan häiriötä, jotta siitä saadun huomion avulla tietoisuus ilmasto- ja ympäristökriisistä Suomessa lisääntyy. Elokapinan toimintaa ei ohjaa johtoryhmä tai auktoriteetti vaan yhteiset arvot ja periaatteet. Kuka tahansa henkilö tai ryhmä voi lupaa kysymättä organisoida toimintaa Elokapinan nimissä, kunhan se on näiden arvojen ja periaatteiden mukaista. Näitä ovat muun muassa halu maailmalle, joka on tuleville sukupolville elinkelpoinen; pyrkimys saada yhteiskuntajärjestelmän muutos mobilisoimalla väestöstä kriittisen massan; terveen, joustavan ja mukautuvan

toimintakulttuurin luominen; itsen ja toimimattoman järjestelmän avoin haastaminen; oppimisen ja reflektoinnin arvostaminen; jokaisen toivottaminen tarvetulleeksi omana itsenään; valtarakenteiden aktiivinen purkaminen; syyllistämisen ja häpeään saattamisen välttäminen; väkivallattomuus ja toiminnan perustaminen autonomiaan sekä hajauttamiseen. (mt..)

Elokapinan suoraa toimintaa sitoo toimintakonsensus, jonka toimintaan osallistuvan on hyväksyttävä. Sen pääpiirteisiin kuuluvat maapallon suojeleminen, toiminnan näkökulmasta ulkopuolisten huomioon ottaminen, väkivallattomuus toiminnassa ja kommunikaatiossa, kaikkien kohtelevinen ihmisarvoisesti, toiminnan päihteettömyys, tietoisuus toiminnan seurauksista, toiminnan huolellinen suunnittelu ja turvallisuus sekä sen tunnustaminen, että olemme globaalissa pohjoisissa etuoikeutetussa asemassa. (mt..)

Monien on vaikea hahmottaa ilmasto- ja ympäristökriisiin liittyvää epäoikeudenmukaisuutta, koska siihen liittyvät teot ovat arkisia ja laillisia tai niiden vaikutukset ilmenevät toisella puolella maailmaa. Elokapinan toiminnan ytimessä on edellä mainittujen asioiden nostaminen yleiseen keskusteluun. (Kyllönen 2021.)

2 TIETOPERUSTA

2.1 Yhteiskunnassa vaikuttavat sektorit

Suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttaa neljä erilaista sektoria. Ensimmäinen niistä muodostuu yrityksistä ja markkinoista. Toinen on julkinen sektori, johon sisältyvät valtio sekä kunnat. Kolmannen sektorin muodostavat kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoisuuteen perustuva kansalaistoiminta. Neljänteen sektoriin kuuluvat perheet, kotitaloudet ja läheiset ihmissuhteet. Elokapinan toiminta sopii Jyväskylän yliopiston Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaalien kuvauksen perusteella näistä parhaiten kolmanteen sektoriin. Elokapinan osalta toteutuvia kolmannen sektorin ominaispiirteitä ovat vapaaehtoisuus, toiminnan ei-voittoa tavoitteleva luonne. Vaikka kolmannen sektorin toimijoiden taustalla on lähes useimmiten järjestö tai yhdistys, siihen voidaan lukea kuuluvan myös muodollisesti järjestäytyneet verkostomaiset muodostelmat, joihin Elokapinakin kuuluu. (Konttinen 2022, ”käsite”.)

Tämän kuvauksen perusteella Kuntaliiton artikkelin otsikko ”Neljäs sektori murtaa ja rakentaa kuntien hallintoa” saa ajattelemaan, että perheet ja läheiset suhteet ovat mukana muuttamassa kuntien hallintoa. Näyttää siltä, että myös aktivismin sektoria kutsutaan neljänneksi sektoriksi ja kansalaisaktivismi on Elokapinan toiminnan keskiössä. Näin ollen Elokapinan voidaan nähdä kuuluvan sekä kolmanteen että neljänteen sektoriin lähteestä riippuen. (Mäenpää & Faehnle 2017.) Sosiaaliset mediat ja muut uudet digitaaliset viestimet ovat mahdollistaneet uudenlaisen kansalaistoiminnan syntymisen. Näin ollen ymmärrän, että on ollut tarve keksiä sille uusi sektori. (Mäenpää & Faehnle 2021.)

Tätä kokonaisuutta selventää Valtionneuvoston julkaisu ”Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa”. Neljäs sektori voi tosiaankin viitata toisilleen läheisten ihmisten muodostamaan elämänalueeseen. Digitaalisen vuorovaikuttamisen lisääntyminen on mahdollistanut sen, että ihmiset jakavat henkilökohtaisia asioitaan ja tavaroitaan digitaalisten palveluiden välityksellä myös niille, joiden kanssa ei muuten oltaisi tekemisissä. (Ruuskanen & Jousilahti & Faehnle & Kuusikko & Kuittinen & Virtanen & Strömberg 2020, 22–23.) Elokapinankin toiminta, kuten päätöksenteko ja toiminnan suunnittelu ja tiedon vaihto tapahtuvat paljolti digitaalisissa ympäristöissä. Samaan aikaan sen toiminnan näkyvin puoli tapahtuu kaduilla, jossa elokapinalliset ovat kasvokkain. Mäenpään ja Faehnlen (2020) neljännen sektorin toimijoiden kuvaus sopii hyvin Elokapinaan. Se on itseorganisoitunut

yhteisö, joka toimii järjestöjen ulkopuolella sekä verkostomaisesti ja pyrkii internetiä hyödyntäen saavuttamaan yhdessä muodostettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös kuvattu avoimuuden periaate on Elokapinan toiminnan kulmakiviä. (Ruuskanen ym. 2020, 24).

2.2 Kansalaisaktivismi

Kansalaisaktivismissa voidaan nähdä olevan kansalaisosallistumisen ja kansalaistoiminnan ulottuvuudet. Kansalaisaktiivisuuteen kuuluvat kansalaisten oma-aloitteisuus ja kyky organisoida itse. Se saa voimansa kansalaisten heidän arjessaan kokemista ongelmista. Kansalaisaktivismiin tavoitteet ovat siis ongelmakeskeisiä. Lappalainen (2022) kutsuu kansalaisaktivismia ”kansalaisten politiikaksi”, joka viittaa siihen, että sillä asioita politisoiva vaikutus. Ongelmat, joihin kansalaisaktivismilla pyritään vaikuttamaan, ovat aikaan ja paikkaan sidonnaisia. (mt..) Esimerkiksi Elokapinan tapauksessa ilmastonmuutos ei ole paikkasidonnainen ongelma vaan koskettaa koko planeettaa. Sen perimmäiset syyt kuitenkin ovat paikkasidonnaisia, koska alueelliset päätökset voivat joko torjua tai lisätä ilmastonmuutoksen aiheuttamaa uhkaa. Elokapinan kansalaisaktivismi pyrkii siis vaikuttamaan suomalaiseen päätöksentekoon.

Suomalaisen kansalaisaktivismiin on tullut 1990-luvulla uudenlaisia toiminnan muotoja, joissa perinteistä poiketen on suunnitelmallisesti yksityisomaisuutta tai häiritty yritysten toimintaa. Uudenlaisessa kansalaisaktivismissa on myös yhdistelty julkista ja ei-julkista toimintaa. Julkisessa toiminnassa hyödynnetään tehokkaasti tiedotusvälineitä ja samaan aikaan toiminnassa elokapinallisten henkilöllisyys pidetään salassa. (Rasimus 2006, 18–19.) Nämä piirteet näkyvät selkeästi Elokapinan toiminnassa, vaikka painopiste on ollut yhteiskunnan ja yritysten toiminnan häiritsemisessä. Perinteiseen kansalaisvaikuttamiseen verrattuna Elokapina koettelee sekä määrittelee toiminnassaan rohkeasti hyväksyttävyyden ja asiallisuuden rajoja. Tämä johtuu ehkä osaksi siitä, ettei se ole taloudellisesti riippuvainen yhteiskunnasta.

2.3 Kansalaistottelemattomuus

Kansalaistottelemattomuus, jota Elokapina toiminnassaan käyttää, on demokraattisen vaikuttamisen väkivallaton muoto, jossa kieltäydytään noudattamasta lakia (Kyllönen 2021). Toiminnan kohteena voivat olla julkinen valta tai yritykset. Kansalaistottelemattomuus on luonteeltaan avointa toimintaa ja sillä pyritään saamaan julkisuutta. (Konttori 2022.) Se on ollut

vaikutuskeino monissa historiallisissa muutoksissa, kuten rotusyrjinnän lopettaminen Yhdysvalloissa (Kyllönen 2021).

Pelkkä henkilökohtainen eettinen vakaumus ei ole riittävä syy hyödyntää kansalaistottelemattomuutta, koska vakaumus voi perustua uskomuksiin tai olla ihmisoikeuksien vastainen. Perustellumpi lähtökohta kansalaistottelemattomuuden puolustamiselle ovat yleiset eettiset periaatteet, kuten ihmisten oikeuden mukainen kohtelu. (mt.) Elokapinan tapauksessa perusteluna toimivat muun muassa oikeus elinkelpoiseen ympäristöön, veteen ja ruokaan, joita kaikkia ympäristökriisi tällä hetkellä uhkaa. Kansalaistottelemattomuuteen tukeutuvassa toiminnassa lain rikkomiseen katsotaan olevan painavammat syyt kuin sen noudattamiseen (Konttori 2022). Kansalaistottelemattomuuteen osallistuvat elokapinalliset eivät noudata poliisin poistumiskäskyjä, koska he kokevat mielenosoituksensa häiritsevyyden vähäiseksi ympäristökriisin aiheuttamaan uhkaan verrattuna. Kirjoitin Tilaaaja-luvussa Elokapinan toimintakonsensuksen sisällöstä, johon kuuluu muun muassa tietoisuus toimintaan liittyvistä seurauksista. Kansalaistottelemattomuutta käyttävien on tärkeää olla valmiita kantamaan teoista annetut rangaistukset. Elokapinan toiminta on pääosin epäsuoraa kansalaistottelemattomuutta eli toiminnassa ei suoraan vastusteta tiettyä lakia. (mt.)

Ennen lakia rikkovaa kansalaistottelemattomuutta vaikuttamiseen tulisi käyttää demokratian laillisia vaikuttamiskeinoja. Ekokriisissä on kuitenkin se ongelma, ettei voida tietää, kuinka paljon aikaa sen pysäyttämiseksi on ja missä vaiheessa muutoksia ei voida enää peruuttaa. Näin ollen on kohtuullista väittää kansalaistottelemattomuuden käyttämisen olevan perusteltua ekokriisin pysäyttämiseksi. (Kyllönen 2021.)

2.4 Sisäinen motivaatio

Elokapinallisille ei makseta palkkaa, joten rahallinen motivaatio puuttuu kokonaan ja motivaation on tultava muualta. Siksi Elokapinallisten aktiivisuutta pohdittaessa on hyvä ymmärtää sisäisen motivaation käsite. Se linkittyy läheisesti itseohjautuvuusteoriaan, jossa ihmisen nähdään hakeutuvan aktiivisesti toimintaan, joka kiinnostaa häntä ja tuntuu merkitykselliseltä (Martela & Jarenko 2014, 13).

Motivoituminen voidaan jakaa kahteen pääryhmään - sisäiseen ja ulkoiseen. Motivaation tullessa ulkoa tekemistä ohjaa ulkoisen päämäärän saavuttaminen, joka työelämässä on työstä

maksettava rahallinen palkkio. Itseohjautuvuuden teorian kehittäneiden Edward Decin ja Richard Ryanin (2008) mukaan ulkoisesti motivoitunut ihminen joutuu pakottamaan itsensä tekemään kyseistä asiaa, mikä on henkisesti kuluttavaa. Nykyinen työelämämme on järjestetty pitkälti sen ajatuksen ympärille, että ihminen on passiivinen olento, joka tarvitsee ulkoista motivaatiota ja jonka toimintaa on ohjattava pääosin palkinnoilla ja rangaistuksilla. (mt., 14.)

Sisäisesti motivoitunutta ihmistä ohjaa ulkoa tulevan kepin ja porkkanan sijaan toiminnan antama nautinto. Tätä sisäisen motivaation vahvinta muotoa kutsutaan sisäsyntyiseksi motivaatioksi. Toinen sisäisen motivaation muoto on sisäistetty motivaatio, joka tukee paremmin pitkäjänteistä suorittamista. Sisäistetyssä motivaatiossa toiminta tuntuu arvokkaalta, koska se on sopusoinnussa omien arvojen kanssa ja edistää tärkeitä päämääriämme. (mt., 14.) Elokapinan toiminnassa sisäistetty motivaatio on vahvemmassa roolissa, koska tekeminen ei aina ole miellyttävää. Elokapinalliset joutuvat kohtaamaan toiminnassa fyysistä uhkaa, epäkunnioittavaa kohtelua, oikeudellisia rangaistuksia, vapauden rajoittamista ja muuta fyysistä epämukavuutta. Siksi toiminnassa mukana oleminen vaatii poikkeuksellisen vahvaa sisäistettyä motivaatiota. Toki Elokapinassa oleminen ei ole pelkkää kärsimystä, vaan elokapinallisille on tarjolla paljon mielekäästä ja rentoa tekemistä, kuten taidetta, toiminnan suunnittelua, performansseja ja vapaa-ajanviettoa muiden kapinallisten kanssa.

2.5 Osallisuus

Osallisuus on suhde yhteisön ja yksilön välillä, jonka pohja rakentuu sellaisissa sosiaalisissa suhteissa, jotka koetaan merkityksellisinä. Sen voidaan nähdä koostuvan kahdesta kokonaisuudesta – toimintaan osallistumisesta ja kuulumisen tunteesta. Osallisuus syntyy tasavertaisissa ja -painoisissa suhteissa. Kun jokaisella yhteisön jäsenellä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin, hän voi kokea olevansa tärkeä sekä arvokas ja tulevansa kuulluksi. Tämä tarkoittaa vallan jakautumista ja vastuun antamista yksilöille sekä heihin luottamista. Yksilö todennäköisemmin sitoutuu yhteisöön, jossa häneen luotetaan ja jossa hänelle annetaan vastuuta. Osallisuuden syntyyn vaikuttavat ympäristö eli esimerkiksi toimintamallit ja rakenteet. (Nivala 2019, 138–141.)

Kuulumisen tunnetta tukee se, että yksilö voi osallistua toimintaan kokonaisvaltaisesti eli aina toiminnan suunnittelusta toteutukseen ja toiminnan arviointiin asti. Toimintaan osallistuminen altistaa myös vuorovaikutustilanteille, josta syntyy kuulumisen tunteelle tärkeitä suhteita.

Kuulumisen tunteen kannalta on myös keskeistä, että saa olla yhteisön edessä oma itsensä kaikkine tunteineen ja piirteineen. Tämä vaatii yhteisön jäseniltä erilaisuuden hyväksyntää. (mt..)

2.6 Itse- ja yhteisöohjautuvuus

Tämän opinnäytetyön keskiössä on tutkia osallistujien aktiivisuutta ja siksi uudet työyhteisömallit ovat tutustumisen arvoisia. Niiden yksi tavoite on kasvattaa työntekijöiden sitoutumista sekä sisäistä motivaatiota. Lisäksi Elokapina kutsuu itseään "itseorganisoiduvaksi organismiksi" ja molemmat näistä sanoista ovat keskeisiä käsitteitä itse- ja yhteisöohjautuvuuden organisaatiomalleissa. Monet tutkimukset osoittavat, että suurin osa työntekijöistä eivät ole sitoutuneita työhönsä. Vaikka Elokapina ei olekaan työpaikka, toimintaan sitoutumiseen vaikuttavien tekijöiden voidaan olettaa olevan palkkatyön kanssa paljolti samoja. Palkan puuttumisen voisi kuvitella korostavan entisestään muiden motivaatioon ja sitoutumiseen vaikuttavien asioiden tärkeyttä. Suomessa työhönsä sitoutuneiden osuus on 12 %. Heikon sitoutumisen taustalla voidaan nähdä olevan toimimaton johtamiskulttuuri ja organisaatorakenne. (Laloux 2016, 16–19.) Myös Salovaara alleviivaa organisaatioiden hierarkisuuden muutostarvetta. Konsulttiyhtiö Deloitte laatiman kyselyn perusteella 92 % vastanneista muokkasi organisaatioita ei-hierarkkisempaan suuntaan. (Salovaara 2020, 19.)

Laloux (2016) jakaa nykyiset organisaatiomallit neljään käsitteeseen, jotka ovat kehittyneet seuraavassa järjestyksessä: impulsiivinen, sovinnainen, saavutuskeskeinen ja moniarvoinen. Jokaisella kategorialla on omat läpimurtonsa edellisiin malleihin verrattuna ja niiden nähdään syntyneen sen hetkisiin tarpeisiin. Nykyiset modernit organisaatiot edustavat moniarvoista mallia, jossa valtasuhteet ja hierarkia ovat olemassa, mutta työntekijän henkilökohtaiset arvot näkyvät työssä ja osallisuus nähdään tärkeänä. Moniarvoisesta mallista seuraava taso on evolutiivinen organisaatiomalli. Yhteisöohjautuvuuden ideat voivat olla monen mielestä radikaaleja ja toimimattomia, mutta niitä on hyödynnetty menestyksekkäästi ympäri maailmaa jo vuosia. (mt..)

Evolutiivisessa mallissa painotetaan itseohjautuvuutta, eli johtajuus on jaettu johtajien sijaan organisaation kaikille tasoille. Organisaation rakenne ja toiminta muistuttaa luonnollisia organismeja, joissa kokonaisuuden osille on tehtävät, kaikki on kytköksissä kaikkeen ja organismin eri osat reagoivat sulavasti ympäristönsä muutoksiin. Itseohjautuvien

organisaatioiden työntekijöiden motivaatio tulee isoksi osaksi työn merkityksellisyydestä, jota lisää se, että työntekijät ymmärtävät työnsä tarkoituksen suuremmissa kokonaisuuksissa ja saavat itse hoitaa hankinnat, työkalurekrytoinnit, tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseen. (mt.)

Perttu Salovaara (2020, 9) puhuu itseohjautuvuuden sijaan yhteisöohjautuvuudesta, koska hänen mielestään itseohjautuvuus korostaa liikaa yksilöä. Sen sijaan kaiken keskellä on yhteisö. Vaikka tämä organisaatiomalli on uusi työelämässämme, yhteisöohjautuvuutta on ollut ihmiskunnassa aina. Se on vain unohdettu ja työelämäämme sekä muita yhteisöjä tarvitsee vain muistuttaa paremmista vaihtoehdoista, joita esihenkilöille keskittyneelle vallalle on tarjolla. (mt., 10.)

Seuraavaksi yritän rikkoa myytin johtajien välttämättömyydestä. Moni yhteisöohjautuvuudesta kuuleva voi ajatella, että maailma tarvitsee pomoja ja ilman hierarkioita syntyy kaaos, jossa työntekijät vain ajavat omaa etuaan työnantajansa eduista piittaamatta. He ovat oikeassa ja väärässä samaan aikaan. Yhteisöohjautuvuus tarvitsee kypsyttää yhteisön jäseniltä ja monia työkaluja. Olemassa olevan organisaation muuttaminen hierarkisesta yhteisöohjautuvaksi vaatii osaamista ja ennakkointia kaikilta työntekijöiltä. Samaan aikaan uskomus siitä, että ilman vahvoja johtajia organisaatio ei toimi on myytti. Organisaatiokäyttäjien tutkija Preffer (1977) ja johtajuustutkijat Meindl ja Erlich (1987) ovat tutkimuksissaan osoittaneet johtajilla olevan vähäinen vaikutus organisaatioiden menestykseen. Ympäristö- ja historiallisilla tekijöillä on menestykseen suurempi vaikutus. (mt., 11.)

Esimerkkinä pomottomasta menestyksestä toimii yhdysvaltalainen maailman johtava tomaattisäilykkeiden valmistaja Morning Star, jossa kaikki ovat pomoja. Mutta eikö ihminen olekaan susi, kuten sanonnassa mainitaan? Tässä sanonnassa on kaksi väittämää ja kaksi virhettä. Ihminen ei ole susi vaan ihminen eivätkä sudet ole itsekkäitä. Toisaalta epäluonnolliseen ja pomottamiseen perustuvaan organisaatiomalliin sopeutuneen ihmisen itsekkyydelle ei välillä tunnu olevan rajoja. Sudet ovat uusimpien tutkimusten mukaan erittäin yhteistyökykyisiä. Susien metsästäys perustuu yhteistyölle, jossa jokaisella on oma tehtävänsä. (mt., 21–26.)

Yhteisöohjautuvuudessa on myös ongelmansa, joihin kannattaa varautua. On syytä painottaa, että tässä kappaleessa ei puhuta itseohjautuvuuden ongelmista. Organisaatiotutkijoiden näkökulmasta yhteisöohjautuviin organisaatioihin kohdistuu erityisesti seuraavia riskejä:

päätöksenteon tehottomuus, vallan keskittyminen ja vastuunottamisen välttely. Sosiologi Robert Michelsin kirjoitti 1915, että kaikki yhteisöt ovat taipuvaisia ajautumaan pikkuhiljaa tilanteeseen, joissa pieni porukka päättää asioista. Tätä ilmiötä kutsutaan oligarkian rautaiseksi laiksi. (mt., 27–28.) Tätä ilmiötä ja melko yleistä uskomusta ihmisen sekä yhteisöjen luonteesta käsittelee organisaatiotutkija Thomas Diefenbach vuonna 2019 julkaistussa artikkelissaan. Hän osoitti, ettei ole perusteltua uskoa vallan aina keskittyvän pienelle joukolle. Lisäksi hän kannustaa ihmiskuntaa perustamaan demokraattisia organisaatioita. Toisaalta Diefenbach myös toteaa, ettei osaa antaa selkeitä ohjeita demokraattisten yhteisöjen ylläpitoon. (mt., 28 ja 101.)

Päätöksenteon tehottomuudesta voi ajatella myös päinvastoin. Kun työntekijät saavat päättää omista asioistaan eikä pomoja enää kohdella oraakkeleina, päätöksenteko nopeutuu. (mt., 145.) On helppo ymmärtää, että ruokakaupassa tehtävä ostopäätös kaura- ja ruisleivän välillä on nopeampi, jos päätökseen ei tarvitse hakea hyväksyntää ulkopuoliselta taholta. Lisäksi on yleistä, etteivät kaikki näkökulmat ole hierarkkisten organisaatioiden päätöksenteossa yhtä arvokkaita vaan valtaa pitävien on normaalia tehdä mielivaltaisia päätöksiä, koska heillä on siihen organisaationkaavion antama lupa. Yhteisöohjautuvissa organisaatioissa päätöksiä voidaan tehdä neuvonpitoprosessin avulla. Ideana siinä on, että yksilöt ja tiimit voivat tehdä itsenäisiä päätöksiä, kunhan he vilpittömästi kuulevat ensin asiantuntijoita sekä riittävää osaa niistä, joihin päätös vaikuttaa. Samalla päätöksentekijät kantavat vastuun niin lopputuloksesta kuin itse neuvonantoprosessin toimivuudesta. (mt., 103–104.)

Yhteisöohjautuvuus yhdistää tehokkuuden ja työntekijöiden hyvinvoinnin. Siinä uskotaan, että ihmiset haluavat olla aktiivisia ja hyväntahtoisia. Siinä korostuu työntekijöiden vapaa tahto ja tasavertaisuus. Yhteisöohjautuvuuden raskaus on siinä, että esimerkiksi tavoitteiden mielekkyydestä joudutaan keskustelemaan. Toisaalta, jos niistä ei keskustella, syntyy ongelma, jota ei ääneen tunnusteta. Yhteisöllä on tavoitteet ja yhteisöohjautuvuudessakin yhteisön osasten pitää niihin sitoutua. Ero onkin siinä, että tavoitteita muutetaan tarvittaessa kenen tahansa ehdotuksesta. (mt., 108–110.)

3 ELOKAPINAN PAIKALLISRYHMÄN PERUSTAMINEN

3.1 Matka oudoksujasta aktivistiksi

Kuulin ensimmäisen kerran Elokapinasta henkilöltä, jolta olin 2018 ostamassa netistä käytettyä Hillebergin vaellustelttää. Hän oli sosiaalisesti avoin ja kutsui minut kaupankäynnin lomassa kaveriksi Facebookissa. Hän osallistui paikkakunnallaan Elokapinan toimintaan ihan sen alkuvaiheista asti, jolloin sitä kutsuttiin Suomessakin vielä Extinction Rebellioniksi. Hän jakoi muun muassa Facebookissa kuvan, jossa hän istui yksin kauppakeskuksen sisäänkäynnin yläpuolella olevalla tasanteella osoittaakseen mieltään ylikulutukseen liittyen. Muistan viroksuneeni näkemääni ja pidin sitä outona sekä radikaalina. Kuulin myöhemmin sosiaalisesta ja valtavirta mediasta lisää Elokapinasta ja aloin lämpeämään sen toimintatavoille sekä tavoitteille. Muutin opiskelemaan yhteisöpedagogiikkaa Jyväskylään 2018 ja siellä toimi melko virkeä Elokapinan paikallisryhmä. Itse osallistuin siellä yhteen meditaatiomielenosoitukseen, kansalaistottelemattomuus koulutukseen sekä muutamaan kokoukseen. Vaikutuin toiminnan perusteellisesta ja huolellisesta valmistelusta. Myös se herätti kunnioitusta, että toimintaan osallistujien hyvinvoinnista pidettiin huolta monella eri tavalla. Näin viisasta toimintaa en ollut saanut todistaa edes isoissa ja menestyneissä yritysorganisaatioissa.

Suoritin opiskelujeni viimeisen harjoittelun Elokapinan Syyskapinaan 2021 osallistumalla. Opiskelumotivaationi oli matala ja halusin toimillani olla vain hillitsemässä meneillään olevaa ympäristökriisiä. Opiskeluistani puhuessa heitin opinto-ohjaajalleni ihan vitsillä, että haluaisin vaan osallistua Elokapinan toimintaan. En silloin vielä tajunnut, että sen toiminta edustaa opiskelualani uusimpia isoja muutoksia. Opinto-ohjaaja suhtautui ideaani myönteisesti ja näin sain hyvän syyn viettää viikon Helsingissä osallistuen moniin eri tehtäviin Syyskapinaan liittyen.

3.2 Tuen saaminen muilta elokapinallisilta

Minulla ei ollut mitään kokemusta uuden paikallisryhmän perustamisesta enkä melko varmasti olisi pystynyt siihen yksin. Löysin pikkuhiljaa ihmisiä puhumalla syyskapinan tilaisuuksissa 2021 halustani perustaa uuden paikallisryhmän kotipaikkakunnalleni. Muiden myönteinen

suhtautuminen ja innostuminen antoivat voimaa tavoitteeni saavuttamiseen. Kun ihmiset Elokapinassa tiesivät suunnitelmistani, minulle osattiin ohjata ihmisiä, jotka asuivat kanssani samalla suunnalla. Laitoin syksyn mittaan viestejä Elokapinan sisäisissä viestimissä sekä valtakunnallisiin kanavoihin että lähipaikkakuntien paikallisryhmien omiin keskusteluryhmiin. Lopulta meillä oli kasassa noin viiden hengen ryhmä elokapinallisia, jotka halusivat auttaa minua uuden paikallisryhmän perustamisessa, ja jotka asuivat eri puolilla Suomea. Teimme tälle projektille oman keskusteluhuoneen Elokapinan sisäiseen viestimeen, jossa sovimme tapaamisista ja vaihdoimme tietoja.

3.3 Uusien illan järjestämiseen valmistautuminen

Uusien ilta on tilaisuus, jossa Elokapinan toiminnasta kiinnostuneet henkilöt perehdytetään sen toimintaan. Elokapinassa järjestetään uusien iltojen fasilitointiin valmistelevia koulutuksia, joihin osallistumista suositellaan, jos haluaa vetää perehdytyksiä uusille elokapinallisille. Halusin kaiken Elokapinan antaman tuen ja siksi osallistuin etänä Helsingissä järjestettyyn koulutukseen. Nostin siellä pohdintaan myös uusien illan tavoitteet, koska saavutan parhaat tulokset tavoitteiden ollessa selkeästi tiedossa. Asiasta käytiin Elokapinan hengen mukaisesti hyvää keskustelua ja sain siellä esitetyistä puheenvuoroista idean tehdä uusien illasta osallistavan ja keskustelevan. Näiden keskusteluiden pohjalta uusien illalle muodostui tavoitteet, jotka kuvaan taulukossa 1.

Tavoite	Toteutus
Osallistuja saa ilmaista itseään sanallisesti	Pidetään alkuun keskustelupiiri, johon annetaan apukysymyksiksi: <ol style="list-style-type: none"> 1. miksi on tullut 2. mitä odottaa illalta 3. mikä jännittää 4. mitä tarvitsee
Osallistuja tietää, mikä Elokapina on	Kerrotaan rajattu tietopaketti Elokapinan toiminnasta
Osallistuja tuntee perehdyttäjän	Perehdyttäjä pitää pienen puheenvuoron ja esittelee itsensä
Osallistuja tuntee uuden paikallisryhmän lähitulevaisuuden tavoitteet	Puhutaan, mitä halutaan tehdä ja mitä on jo sovittu tehtävän

Osallistujan sitoutumista paikallisryhmään tuotetaan.	Kerrotaan osallistumisen muodoista, lähetetään kutsu Elokapinan sisäisiin viestimiin ja
---	---

TAULUKKO 1. Uusien illalle asetettamani tavoitteet.

3.4 Ensimmäinen uusien ilta 21.11.2021

Tärkeimmät asiat uuden paikallisryhmän perustamisessa olivat kokoustilan löytäminen ja markkinointi. Paikan etsiminen oli vaikeaa enkä tiennyt, mistä aloittaa. Elokapinan epämuodollinen rakenne on enemmän voimavara, mutta tietyissä asioissa yhdistyksen mahdollistama rahoituksen hakeminen helpottaisi toimintaa. Toiminnan käynnistämiseen tarvittavat kulut oli katettava itse tai pyydyttävä yksittäisiltä ihmisiltä lahjoituksia. Tilojen löytämisessä isompi budjetti olisi helpottanut huomattavasti asiaa. Olisin voinut järjestää ensimmäiset tilaisuudet kotonani, jos kyseessä olisi ollut esimerkiksi uusi sarjakuvakerho, mutta koin Elokapinan toiminnan herättävän ihmisissä niin vahvoja tunteita, etten halunnut liittää toimintaa kotiini. Toimin muutenkin henkilöisyyttäni suojellen. Onneksi työryhmässämme oli paikkakunnalla pitkään ennen asunut henkilö, jolla oli yhteys erääseen kokoustilaan. Hän otti sinne yhteyttä ja saimme alustavasti luvan käyttää tilaa. Asia pitäisi kuitenkin varmistaa esihenkilöltä, mikä jännitti minua. Lopulta saimme luvan ja kun tila oli varmistettu, uskalsimme alkaa mainostamaan tapahtumaa.

Viestinnässä otettiin huomioon paikan ylläpitäjään kohdistuvan painostuksen mahdollisuus. Siksi tarkkaa kokoontumispaikkaa ei ilmoitettu markkinoinnissa. Ilmoittautuneille ilmoitettiin tapahtumapäivänä kokoontumispaikka tapaamispaikan läheltä, josta osallistujien kanssa siirryttiin tapahtumapaikalle. Osa ilmoittautuneista ei tullut paikan päälle eivätkä he ilmoittaneet peruuntumisesta. Tämä vahvisti sitä, että tarvetta kokouspaikan suojaamiselle on jatkossakin.

Markkinointiin osallistui moni paikallisryhmän perustamisen työryhmään liittynyt. Yksi pyysi Elokapinan media-työryhmää tiedottamaan tapahtumasta Elokapinan sosiaalisen median kanavilla. Tämän johdosta tuli useampi ilmoittautuminen. Viikkoa ennen uusien iltaa vein julisteita keskustan ilmoitustauluille. Julisteet tulostettiin paikallisessa painotalossa, joka antoi niistä alennusta. Olin yllätynyt, että niin moni taho suhtautui Elokapinaan myönteisesti eikä näyttänyt olevan huolissaan esimerkiksi poliittisesta painostuksesta. Yllätyin tähän liittyen erityisesti kunnan toimijoiden kohdalla. Liisteröin myös muutaman julisteen keskustan kaduille

vanhojen julisteiden päälle. Olin yllätynyt, että ainakin toinen niistä oli revitty huolellisesti pois jo seuraavaan päivään mennessä. Alla oleva usean kuukauden vanha festivaalijuliste oli jätetty paikoilleen. Paikallinen julistemainonta maksoi 30 € ja toi muutaman ilmoittautumisen. Some-mainonta oli siis tehokkaampaa, halvempaa ja vähemmän työtä vaativaa. Paikallisen mainonnan kautta tutustuin kuitenkin uusiin ihmisiin ja sain tuntumaa paikallisiin toimijoihin.

Sain kaksi ulkopaikkakuntalaista elokapinallista kaverikseni vetämään ensimmäistä 21.11.2021 tapahtuvaa uusien iltaa, mikä oli suuri tuki ja helpotus. Menimme varattuun tilaan 3 tuntia etukäteen paikan päälle suunnittelemaan iltaa ja valmistelemaan paikkoja. Huomasin olevani mukavalla tavalla jännittynyt. Toteutimme uusien illan suunnitelman mukaisesti ja kaikki sujui hienosti. Tilaisuus kesti 2,5 tuntia ja sinne tuli 8 henkilöä, mikä oli oikein hyvä saavutus.

Illan lopuksi kysyttiin, ketkä haluavat mukaan toimintaan ja ottaa käyttöön sovelluksen, jossa Elokapinan viestintä tapahtuu. Kaikki osallistujat halusivat mukaan toimintaan, joten heille lähetettiin tarvittavat ohjeet. Seuraavana päivänä jo 5 uusien illan osallistujaa oli saanut otettua sovelluksen käyttöön ja liittynyt uuden paikallisryhmän keskustelukanavalle. Aloitin siellä heti keskustelun seuraavan tapaamisen ajankohdasta ja kokouspaikasta. Saimme järjestettyä kevään aikana muutaman kasvokkaisen tapaamisen, mutta yksittäisille tapaamisille ajan löytäminen olisi työlästä ja kuluttavaa. Toiminta oli keväällä 2022 suurimmaksi osaksi keskusteluhuoneessa kirjoittelua ja äänestysten tekemistä. Tämä ei tuntunut itsestä mielekkäältä eikä varmasti muistakaan, koska osallistumisaktiivisuus alkoi hiipua. Yhdessä tapaamisessa saimme oivalluksen päättää kiinteät tapaamisajankohdat. Kun kokoustimme kasvokkain, päätöksenteossa mukana olevien mielipiteet sai nopeasti kartoitettua. Lopputuloksena oli päätös tavata kahden viikon välein.

3.5 Ensimmäiset aktiot toukokuussa 2022

Huhtikuussa aloimme järjestää ensimmäisiä aktioita. Aktio tarkoittaa toimintaa, joka voi olla mielenosoitus, kansalaistottelemattomuus tai vaikka taideperformanssi. Koska meitä oli suhteellisen vähän, saimme idean kysyä toiselta paikalliselta aktivistiryhmältä, kiinnostaisiko heitä järjestää toimintaa yhdessä. He innostuivat asiasta ja kutsuimme heidät meidän seuraavaan tapaamiseemme. Saimme 1,5 tunnissa sovittua aktion isot linjat ja jatkoimme työskentelyä yhteisessä Telegramin pikaviestin-ryhmässä. Koska ryhmämme oli uusi ja toinen aktivistiryhmä ei harjoittanut kansalaistottelemattomuutta, päätimme pystyttää keskustan

kävelykadulle teltan, johon ihmiset voisivat tulla juttelemaan kanssamme. Yhteisestä aktiostamme tuli menestys ja saimme voimaa toisistamme. Ryhmässä tuntui vallitsevan yhteisymmärrys siitä, että aiomme järjestää yhteisiä aktioita jatkossakin.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmä

Toteutin tämän opinnäytetyön yksilöhaastattelut puolistrukturoituina teemahaastatteluina, koska se sopi tähän tilanteeseen hyvin. Kysymykset olivat laadittuina valmiiksi ja esitin ne parhaaksi katsomassani järjestyksessä. Kysymysten esittämisen sanallinen muoto vaihteli hieman eri haastatteluiden välillä. En välttämättä aina esittänyt kaikkia laatimiani kysymyksiä, jos niille ei ollut tarvetta ja esitin myös tarvittaessa jatkokysymyksiä. Teemahaastattelu tuo tutkittavien äänet kuuluviin, mikä oli minulle tärkeä tavoite. Lähdin tekemään haastatteluita siitä uskomuksesta käsin, että haastateltavilla on sellaista tärkeää tietoa omaan aktiivisuutensa liittyen, jota muilla ei ole. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 47–48.) Haastattelussa on menetelmänä sekin hyöty, että siinä voi kartoittaa vastausten takana olevia syitä, jolloin saatu tieto on syvällisempää (mt., 34). Toisaalta tässä kyseisessä tilanteessa haastattelun heikkoutena oli se, että minä haastattelijana olin haastateltaville entuudestaan tuttu ja toiminnan keskeisenä henkilönä myös mahdollisen kritiikin kohteena. Tämä voisi saada haastateltavat vastaamaan sosiaalisesti korrektilla tavalla. (mt., 35.) Yritin minimoida tämän riskin sanoittamalla tämän heikkouden ääneen ja kertomalla, että osaan mielestäni ottaa rakentavaa palautetta hyvin vastaan.

Ennen haastatteluja loin aineistohallintasuunnitelman, jonka hyväksyin ohjaajallani. Siinä määriteltiin haastattelujen toteutustapa ja aineiston käsittelyn periaatteet. Merkitsin myös käyttämäni sähköiseen muistilistaan muistutukset siitä, missä paikoissa sähköistä aineistoa säilytän, jotta muistaisin poistaa ne varmasti, kun niitä ei enää tarvita. Tein myös haastattelukutsun, jossa kerroin haastattelun tarkoituksesta, ajankohdasta, haastattelupaikasta ja toteutustavasta sekä aineiston käsittelystä ja ohjeet haastateltavaksi ilmoittautumiseen. Mainitsin kutsussa myös haastattelukysymykset. Haastateltavia yhdisti se, että he kaikki olivat osallistuneet Elokapinan uuden paikallisryhmän toimintaan. Tällainen haastateltavia yhdistävä tekijä on yleistä tutkimushaastatteluissa (mt., 83). Jaoin kutsun Elokapinan sisäiseen viestintään tarkoitettussa pikaviestintä-sovelluksessa. Pelkän kutsun avulla ilmoittautui haastateltavaksi vain yksi henkilö. Käytin apuna myös yhteisön sisäisiä verkostoja eli pyysin yhtä jäsentä kysymään hänen vähemmän aktiivisilta kavereiltaan, onko viestini tavoittanut heidät. En kuitenkaan saanut tämän avulla ilmoittautumisia haastateltavilta. Tavoitteeni oli tehdä viisi

haastattelua, joten noin kahden viikon jälkeen laitoin haastattelukutsuja myös yksityisviestein. Tämä osoittautui toimivaksi menetelmäksi, koska sain melkein kaikkiin kutsuihini myöntävän vastauksen. (mt., 83.)

Joskus haastateltavia voi joutua suostuttelemaan, mutta tässä kohtaa haastateltavat tuntuivat motivoituneelta eikä sellaiselle ollut tarvetta. Tein kuitenkin jo kutsussa selväksi, että haastateltavilla on keskeinen ja tärkeä rooli tässä tutkimuksessa. Tein myös selväksi, että haastatteluun suostuminen auttaa minua opinnäytetyöni tekemisessä sekä Elokapinaa tehostamaan toimintaansa. Halusin myös kunnioittaa kieltäytymisiä, koska mielestäni omista rajoista kiinni pitäminen on tärkeää jokaisen hyvinvoinnille. (mt., 85.)

Haastattelin viittä Elokapinan uuden paikallisryhmän toimintaan osallistunutta, jotka kuuluivat ikäryhmiin nuoret ja nuoret aikuiset. Yksi haastateltavista oli ollut haastatteluita edeltävän aikana toiminnassa aktiivinen ja loput kokivat olleensa vähemmän aktiivisia. Haastattelut kestivät noin 30–60 minuuttia ja ne toteutettiin paikallisen kirjaston vuokrattavassa työskentelytilassa. Ihan aluksi kysyin haastateltavilta, mitä heille kuuluu ja miltä haastateltavaksi tuleminen tuntuu. Haastattelutilanne voi olla monelle jännittävä ja tunteista puhuminen on helppo tapa lisätä rentoutta ja turvan kokemusta. Samalla keskustelu auttoi myös minua rentoutumaan. Seuraavaksi kerroin haastateltaville tutkimuksen anonymiteetistä sekä siitä, että haastateltavilla on oikeus vetäytyä tutkimuksesta opinnäytetyön palauttamiseen saakka. Kerroin myös, että haastattelut nauhoitetaan.

Pidin haastattelut sopivan tiiviinä, jotta niiden litteroimiseen ei kuluisi kohtuuttoman paljon aikaa (mt., 135). Halusin sisällyttää haastatteluun myös paljon hiljaisia hetkiä, jotta saamani vastaukset olisivat mahdollisimman syvällisiä (mt., 121). Olen oppinut hiljaisten hetkien tärkeyden vuorovaikutustaitojen harjoitteluiden ja kokeilujen kautta. Esimerkiksi 15 sekunnin hiljaisuus on saada toisen jatkamaan ajatustaan, joka ilman hiljaista hetkeä jäisi kuulematta. Tein haastattelujen aikana haastateltavien kertomista tulkintoja ja esitin ne heille, jolloin sain varmistuksen siitä, että ymmärsin asiat oikein (mt., 137).

Haastatteluiden runko muodostui seuraavasti kysymyksistä:

- Miksi lähdit mukaan Elokapinan toimintaan?
- Oliko sinulla toiminnan suhteen toivomuksia tai ennakko-odotuksia?
- Jos oli, miten ne ovat toteutuneet?
- Osallistutko sen verran kuin haluaisit? Jos et, osaatko sanoa tähän vaikuttavia syitä?

- Mitkä asiat tämän paikallisryhmän toiminnassa ovat vaikuttaneet aktiivisuuteesi?
- Mitkä asiat henkilökohtaisessa elämässä ovat vaikuttaneet aktiivisuuteesi?
- Mikä muutos saisi sinut osallistumaan enemmän? Mitä voisi tehdä toisin?
- Mikä on ollut helppoa osallistumisessa?
- Mikä on ollut vaikeaa osallistumisessa?
- Mikä on estänyt osallistumasta?

Suunnittelin kysymyksiin tarkoituksella toistoa, jotta saisin kartoitettua haastateltavien kokemukset mahdollisimman perusteellisesti. Hyvät tutkimuskysymykset ovat helposti ymmärrettäviä ja ytimekkäitä. Ne myös kannustavat haastateltavaa puhumaan kokemuksistaan ja tunteistaan eli olemaan avoimia. Toisaalta kysymysten on myös tärkeää ohjata keskustelua haastattelun aiheeseen. (mt., 105.)

4.2 Aineiston hankinta

Nauhoitin haastattelut matkapuhelimeni sovelluksella, josta siirsin ne tietokoneeni paikalliseen muistiin. Haastatteluiden tallentaminen vapautti minut muistiinpanojen tekemisestä ja pystyin keskittymään haastatteluun paremmin. En käyttänyt tallenteiden siirtoon tai säilytykseen pilvipalveluja yksityisyyden suojan vuoksi. Litteroin haastattelut tämän jälkeen analysointia varten ja litteroinnin jälkeen poistin tallenteet puhelimestani. Tein litteroinnin muutaman päivän sisällä haastattelusta, jotta haastattelu olisi tuoreessa mielessäni (mt., 135.). Keskityin litteroinnissa havaintoihin sekä sanalliseen sisältöön ja jätin siksi merkitsemättä äänenpainot ja muut yksityiskohtaisemmat asiat. Aineiston kokonaislaajuus oli 3616 sanaa.

4.3 Aineiston käsittely

Käsittelen aineiston taulukkolaskentaohjelmalla, jonne kirjoittamani kaavojen kokonaisuus kokosi työn tulokset yhteen automaattisesti. Näin laskentaan liittyviä huolimattomuusvirheitä ei ollut mahdollista tapahtua. Tästä oli sekin hyöty, että tarvittaessa uuden teeman lisääminen kokonaisuuteen onnistuisi normaalia paljon nopeammin. Pystyin myös hetkessä saamaan vain ne havainnot, jotka liittyivät johonkin tiettyyn teemaan ja tätä toimintoa käytin analyysia ja pohdintaa tehdessä paljon.

Etenin analyysissä aineistosta raporttiin seuraavan kaavion mukaisesti (mt., 144):

Aineisto ⇨ Luenta ⇨ Luokittelu ⇨ Yhteyksien löytäminen ⇨ Raportointi

Aloitin aineiston analyysin jo haastatteluvaiheessa, kun tein niiden aikana huomioita teemoista ja niiden toistuvuudesta (mt., 136). Kun koko aineisto oli kerätty, jatkoin analyysia laatimalla taulukkopohjan, johon keräisin litteroinneista ilmenneitä havaintoja. En käyttänyt tässä apuna tekstianalyysiohjelmia (mt., 141). Luin ensimmäisen haastattelun litteroinnin läpi ja alleviivasin sieltä oleellisia kohtia. Tämän jälkeen luin haastattelun uudestaan ja kirjoitin taulukkoon yhteen sarakkeeseen omiin kohtiinsa osallistumista lisääviä ja vähentäviä havaintoja/asioita. Kun olin saanut ensimmäisen haastattelun havainnot lisättyä taulukkoon, merkkasin sille varattuun sarakkeeseen x-kirjaimet kaikkiin kohtiin. Sitten aloitin saman prosessin alusta toisen haastattelun kanssa. Jos toisessa haastattelussa uusia havaintoja ilmeni, kirjoitin ne edellisten havaintojen perään. Jos oli samoja havaintoja ensimmäisen kanssa, merkitsin samalle riville toisen haastattelulle varattuun sarakkeeseen x-kirjaimen. Näin voisin lopuksi helposti nähdä haastatteluista yhdistävät havainnot. Toistin tämän saman kaikille haastatteluille. (mt., 105.)

Seuraavaksi luin haastattelut läpi toiseen kertaan ja tutkin samalla luomaani taulukkopohjaa avuksi käyttäen, onko siinä yhteneväisiä havaintoja muiden haastatteluiden kanssa. Tarkistin myös uudestaan, löytyisikö haastattelusta uusia havaintoja ja onko taulukkoon täydennettävää. Lopulta havaintoja oli kertynyt 96 kappaletta. Kun tämä oli valmis, aloin etsiä havaintojen välisiä yhteneväisyyksiä. Jos kaksi havaintoa olivat lähellä toisiaan, merkkasin niihin haastattelu-kohtaisesti lähellä olevan havainnon numeron 1 - 96. Esimerkiksi "Ystävä mukana" ja "Kivoja tyypejä mukana" havainnot olivat lähellä, vaikka niissä tärkeitä vivahde eroja onkin. Tulkitsin myös, että "Ilmapiiri on turvallinen" havainto oli lähellä havaintoa "Pystyn puhumaan avoimesti asioistani". Lopuksi laskin esiintyvyyden jokaisen 96 havainnon kohdalta eli sen, kuinka monessa haastattelussa ne ilmenivät suoraan. Laskin erikseen myös esiintyvyyden mukaan lukien havaintojen väliset yhteneväisyydet. Näin sain esille isompia havaintoja, kuten "Kivoja ihmisiä" ja "Kaveri mukana, joita molempia yhdistää se, että mukana olevien ihmisten kanssa on kiva olla. Tein tässä sellaisen oletuksen, että kavereiden kanssa on kiva olla.

Kun olin saanut määriteltyä havainnot, luokittelin ne teemoihin, joita muodostui yhteensä 27 kappaletta. Esimerkiksi teemassa "Elokapinassa paremmat mahdollisuudet vaikuttaa"

merkkasin teemoiksi "ilmastonmuutos, "osallisuus" ja "tunnettavuus". Ajattelin, että ilmastonmuutos on se asia, johon halutaan vaikuttaa, osallisuus merkitsee mahdollisuutta vaikuttaa ja Elokapinan tunnettavuuden ansiosta haastateltavat luultavimmin ajattelivat, että Elokapinassa on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa. Teemassa "Hyvä ilmapiiri" teemoiksi muodostuivat "ilmapiiri", "toimintakulttuuri" ja "turva".

Luokittelin jokaisen havainnon myös tasojen mukaan, joita olivat paikallinen, valtakunnallinen ja globaali. Idea tähän tuli aineistoa läpikäydessä. Aluksi ajattelin tasoiksi vain valtakunnallista ja paikallista. Sitten tajusin, että on myös tasoja, joihin edes Suomen hallitus ei voi yksin vaikuttaa. Paikalliseksi tasoksi tuli esimerkiksi havainnon "samanhenkiset ihmiset". Valtakunnalliseksi tasoksi määrittelin taas havainnon "Demokratia ei riitä muutoksen saamiseksi". Globaalista teemasta esimerkkinä toimii "Ilmastonmuutos ahdistaa". Toisaalta rajavedot näiden välillä eivät ole helppoja, koska ahdistus tapahtuu yksilössä, kun taas ilmastonmuutos on vaikuttaa koko planeettaan ja on siten yksiselitteisen globaali. Sitten laskin, kuinka monta havaintoa on kullakin tasolla ja ilmoitin erikseen luvut kullekin tasolle sen mukaan, lisääkö vai vähentääkö havainto osallistumista. Esittelen havaintojen lukumääriä lisää taulukoissa 2 ja 3.

5 TEEMAHAASTATTELUIDEN TULOKSET

Haastatteluiden tulokset voidaan jakaa aktiivisuutta lisääviin ja vähentäviin havaintoihin sekä niihin liittyviin teemoihin ja tasoihin. Suurin osa tämän tutkimuksen haastateltavista kokivat olevansa haastatteluiden aikaan vähemmän aktiivisia. Osallistumista lisääviä havaintoja ilmeni tästä huolimatta hieman enemmän, kuten taulukosta 2 ilmenee. Käsittelen seuraavaksi analyysin tuloksia ja avaen niitä tarkemmin pohdinta-luvussa. Aloitan käsittelyn osallistumista lisäävistä asioista ja siirryn sitten sitä vähentäviin asioihin.

Havainnon ja teemojen yleisyyttä pystyi päättelemään siitä, kuinka monessa haastattelussa ne ilmenivät. Merkitsin yleisyyttä kolmen merkin yhdistelmällä, joka muodostui ensimmäisestä numerosta, kenoviivasta ja viimeisestä numerosta. Ensimmäinen numero ilmaisi, kuinka monessa haastattelussa havainto tai teema ilmeni ja viimeinen ilmaisi haastatteluiden kokonaismäärää. Jos esimerkiksi havainto tai teema ilmeni kolmessa haastattelussa ja haastatteluita oli yhteensä 5, merkitsin sen perään merkinnän (3/5).

Havainto "Hyvä ilmapiiri" (5/5) nousi esille kaikissa haastatteluissa. Muita ilmapiiriin liittyviä havaintoja olivat "Ilmapiiri ollut turvallinen, turvallinen tila" (2/5), "Rento meininki" (2/5), "Ollut helppo tulla mukaan" (2/5), "Muut ymmärtää, et epäaktiivisilla on hyvä syy olla pois" (2/5), "Pystyn puhumaan avoimesti asioistani" (1/5) ja "Voin olla oma itteni täällä paikallisryhmässä" (1/5). Muita sosiaalisuuteen liittyviä ja haastatteluja yhdistäviä havaintoja olivat "Kivoja tyyppjejä mukana" (4/5), "Samanhenkiset ihmiset" (3/5) sekä "Läheinen/ystävä mukana" (3/5). Jos tehdään oletus, että ystävät ovat samanhenkisiä ja kivoja tyyppjejä, muodostuu kokonaisuus, joka ilmeni kaikissa haastatteluissa.

Ilmastonmuutoksen aiheuttama ahdistus tai huoli lisäsivät osallistumista 4/5 haastateltavalla. Osallisuuteen liittyviä havaintoja olivat tasoiltaan yhteiskunnalliset "Demokratia ei riitä muutoksen saamiseksi" (3/5), "Elokapinassa paremmat mahdollisuudet vaikuttaa" (3/5) ja "Oon nuori ja tuntuu, et asiat ei etene" (2/5). Arvot näkyivät paikallisen tason havainnoissa "Ympäristöasiat tärkeitä" (2/5), "Halu tehdä muutakin, kuin omia valintoja" (2/5) ja "Halu saada aikaan yhdessä isoja ja pieniä muutoksia" (2/5).

Havainto "Elokapinan toimintaa omalla paikkakunnalla" ilmeni osallistumista lisäävänä tekijänä 4/5 haastateltavilla. Siinä teemana olivat saavutettavuus ja Elokapina. Elokapinan mediatyöhön ja kulttuuriin liittyviä havaintoja olivat "Elokapina saanut medianäkyvyyttä" (3/5) ja "Elokapinan toiminta herättää sympatiaa" (2/5). Yleisimmät osallistumista lisäävät teemat

olivat ”ilmapiiri” (5/5), ”saavutettavuus” (5/5), ”turva” (5/5), ”toimintakulttuuri” (5/5), ”sosiaalisuus” (5/5), ”ilmastonmuutos” (4/5), ”viestintä” (4/5), ”osallisuus” (3/5) ja ”tunnettavuus” (3/5).

Osallistumista vähentävistä havainnoista yleisimmät olivat ”Harrastus/työ/opiskelu vie aikaa” (3/5) ja ”Paikallisryhmässä vähän porukkaa” (3/5). Seuraavaksi merkittävämpiä löytyjä olivat ”Sisäisen viestintäsovelluksen käytön vaikeus” (2/5), ”Muiden negatiiviset mielipiteet Elokapinasta mietityttää” (2/5) ja ”Uskomus, ettei paikalle tuleminen riitä - vaativuus” (2/5). Yleisimpiä osallistumista vähentäviä tekijöitä teemojen perusteella olivat omat kielteiset uskomukset (5/5) sekä siihen liittyvät vaativuus itse kohtaan (4/5) ja häpeä (4/5). Haastateltavista 4/5 koki epämukavuutta muiden kielteisistä näkemyksistä Elokapinaa kohtaan ja mainitsi sen vaikuttavan osallistumista vähentävästi. Terveysongelmat ja muiden asioiden priorisointi Elokapinan toiminnan edelle ilmeni 3/5 haastateltavista.

Taulukosta 2 selviää havaintojen määrä jaoteltuna tasoittain sekä sen perusteella, lisääkö vai vähentääkö se osallistumista. Taulukossa 3 on ilmoitettu aineiston yleisiä tunnuslukuja ja -tietoja.

Taso	Havaintojen määrä	
	Lisää osallistumista	Vähentää osallistumista
Paikallinen	30	38
Valtakunnallinen	18	3
Globaali	5	2
Yhteensä	53	43

TAULUKKO 2. Analyysin ja aineiston tietoja.

Yleistä	
Havaintoja	96 kappaletta
Teemoja	27 kappaletta
Haastateltavien ikäryhmä	Nuoret ja nuoret aikuiset
Haastatteluita	5 kappaletta
Aineiston koko	3616 sanaa

TAULUKKO 3. Yleistietoja aineistosta ja analyysistä.

6 POHDINTA

6.1 Työn luotettavuus ja yleistettävyys

Seuraavassa osiossa olevia tuloksia lukiessa on syytä muistuttaa, ettei lukijalla ole mahdollisuutta tutustua tämän tutkimuksen aineistoon vaan tämä joutuu luottamaan minun tekemiin tulkintoihini (mt., 152). Olen kuitenkin parhaani mukaan pyrkinyt tulkitsemaan aineistoa mahdollisimman totuudenmukaisesti, koska haluan seuraavaksi esitettävien tulosten hyödyttävän Elokapiina mahdollisimman paljon. Uskon, että vain totuudenmukaiset tulkinnat voivat tämän mahdollistaa.

Tämän tutkimuksen heikoin kohta on havaintojen luokittelu. Sain tähän tukea eräältä läheiseltäni, joka on ammatiltaan psykologi ja jonka kanssa keskustelin tekemistäni luokitteluista. Keskustelu hänen kanssaan teki minut tietoisiksi luokittelussa tapahtuvien väärrien tulkintojen riskistä. Ymmärsin, että tutkimuksen analyysiä olisi huomattavasti tarkentunut se, että olisin luokittelun jälkeen kysynyt haastateltavien mielipidettä heihin liittyvien havaintojen luokittelusta. Näin väärät tulkinnat olisivat todennäköisemmin tulleet esille. Teemojen määrittely ja havaintojen luokittelu oli yksi tämän työn haastavimmista kohdista ja siihen olisi ollut mielekästä käyttää vielä enemmän aikaa, jotta haastattelututkimukseni luotettavuutta olisi voinut parantaa.

Havaintojen luokittelu teemoihin oli minulle haastavaa. Jos haastateltava kertoo ilmastonmuutokseen liittyvän ahdistuksen lisäävän hänen aktiivisuuttaan Elokapiinassa, mitä tästä voidaan tulkita? Huomasin, että minun olisi pitänyt kysyä enemmän miksi-kysymyksiä haastateltavien vastauksiin liittyen. Kysymys "Miksi ilmastoahdistus lisää osallistumistasi" olisi helpottanut luokitteluiden tekemistä. Pohdin tätä kirjoittaessa olisiko minulla vielä aikaa tehdä jatkohaastatteluita ennen tämän työn palauttamista. Haastattelututkimuksien aineiston analyysiin liittyy tunnetusti tulkintojen tekeminen. Tässä työssä tein esimerkiksi sellaisen tulkinnan, että ilmastoahdistuksen aktiivisuutta lisäävä vaikutus syntyy turvan tarpeesta. Huomaan kuitenkin epäröiväni tekemääni tulkintaa ja mietin, mikä muu ilmastonmuutoksen liittyvässä ahdistuksessa voisi lisätä osallistumisen määrää.

Teemoissa esiintyi enemmän osallistumista lisääviä havaintoja ja ne yhdistivät eniten haasteltavia. Voiko olla, että osallistumista vähentävät havainnot koettiin negatiiviseksi

aiheeksi, josta on sosiaalisesti vähemmän hyväksyttävää puhua? Tämä voisi vääristää tämän tutkimuksen tuloksia. Onneksi haastatteluissa ilmeni varsin rohkeitakin mielipiteitä, kuten uskomus ja kokemus siitä, että valtaväestö pitää Greenpeacea siistimpänä kuin Elokapinaa.

6.2 Keskustelu, keskustelu, keskustelu

Aineiston tuloksia käsitellessäni eri näkökulmista, huomasin, että useimpiin ongelmiin ratkaisu on tietyllä tapaa yksinkertainen – asioista puhuminen poistaa osallistumisen esteitä. Siksi mieleni teki hokea sanaa puhuminen. Puhuminen, puhuminen, puhuminen. Keskustelu, keskustelu, keskustelu. Jos lukija muistaa yhden asian tästä opinnäytetyöstä, toivon sen olevan tämä:

Pidä huolta, että yhteisössäsi keskustellaan tunteja osallistumisen aktiivisuuteen vaikuttavista asioista tavalla, joka takaa jokaiselle riittävästi aikaa ja turvaa jakaa omista ajatuksistaan. T. Erkki Kulmala

6.3 Osallistumista lisäävät tekijät

”Saavutettavuus” (5/5) oli keskeinen osallistumista lisääviä tekijä ja se tuli ilmi kaikkien haastateltavien kohdalla. Tämän tutkimuksen kohdalla saavutettavuudessa painottui niin psykologinen kuin fyysinenkin ulottuvuus. Fyysisellä tasolla osallistumista lisäsi 4/5 mielestä se, että Elokapinan paikallisryhmä aloitti toiminnan omassa kotikunnassa. Tämä korostaa kasvokkain tapahtuvan toiminnan tärkeyttä ja se on hyvä muistaa ajassa, jolloin puhutaan paljon verkkoyhteisöllisyydestä. Toisaalta tähän voi vaikuttaa se, että Elokapina on tunnettu suorasta toiminnasta, kuten paikkasidonnaisista mielenosoituksista sekä performansseista. Fyysinen saavutettavuus liittyi siihenkin, että paikallisryhmän toimintaan on mahdollista osallistua etänä,

mikä tuo osallistumiseen joustavuutta. Käytännön tasolla paikallisryhmän tapaamisissa on ollut etäosallistujia vain harvoin. Haastatteluissa nousi esiin myös sellainen kokemus, että välillä on itsellä huono olo, eikä silloin halua tulla nähdyksi tai kuulluksi. Haastattelujen aikana nousi tähän ratkaisuksi osallistuminen etänä vain kirjoittamalla ja pitäen kamera pois päältä. Tämä helpottaa yksilöä, joka kokee häpeää omasta voinnistaan, äänestään tai ulkonäöstään. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten tärkeää on ymmärtää osallistujien kokemusta ja tarjota rauhallinen tila, jossa yksilöillä on aikaa sanoittaa tarpeitaan. Osallistumisen esteitä on vaikeampi purkaa, jos niitä kokevan yksilön lisäksi muut eivät ole niistä tietoisia.

Tähän liittyy myös saavutettavuuden psykologinen puoli – kun toiminta on tunteiden ja psykologisen kokemuksen tasolla helposti lähestyttävää, osallistuminen lisääntyy. Jostain syystä minusta tuntuu, että fyysiset esteet on helpompi hahmottaa. Tilojen esteettömyys huomioidaan jo melko hyvin ja laajasti jo lainsäädännössäkkin, mikä parantaa toiminnan saavutettavuutta liikuntarajoitteisten ihmisten kohdalla. Puhutaanko kuitenkin esteettömästä ilmapiiristä? Pyörätuolilla kulkeva ei voi ehkä osallistua tapaamiseen, joka tapahtuu tilassa, johon täytyy kulkea portaita pitkin. Portaikko on kynnys ja kaikille kynnyksen korkeus tulee jossain kohtaa esteeksi. Samalla tavalla toiminnalla voidaan katsoa olevan psykologinen kynnys. Mitä matalammaksi se saadaan sitä useammalle toiminta on saavutettavissa. Tämän paikallisryhmän kohdalla psykologista kynnystä madalsivat esimerkiksi suvaitsevainen ilmapiiri ja se, että oman osallistumisen määrän sai päättää itse. Tärkeää on myös se, että tätä päätöstä ei vain hyväksytä vaan siihen aktiivisesti kannustetaan. Tämä sallivuus on Elokapinalta järkevää, koska pitkällä juoksulla se lisää osallistumisen määrää.

Tuloksista voidaan päätellä, että psykologiset ja sosiaaliset tekijät ovat myös keskeisiä osallistumisen aktiivisuuden lisäämisessä. Ihmisillä on tarve olla myönteisessä vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa ja kokea, että he voivat olla omia itsejään. Kun toiminnassa on rento meininki ja ilmapiiri on turvallinen sekä ymmärtäväinen, se on myös helpommin saavutettavissa. Ihmiset ovat hyvin valikoivia, millaisessa ilmapiirissä valitsevat viettää aikaa ja tämä näkyy positiivisesti myös tämän haastattelututkimuksen tuloksissa. Kaikilla haastateltaville oli osallistumisen kannalta tärkeää, että mukana toiminnassa on samanhenkisiä ja mukavia ihmisiä. Elokapinaan luotu toimintakulttuuri, kuten turvallisemman tilan periaatteet, luovat tukevan pohjan osallistumista ilmapiirin syntymiselle. Esimerkiksi Elokapinan tapaamisten aluksi käydään läpi turvallisemman tilan periaatteet, joissa muun muassa kehoitetaan olemaan muita kohtaan kunnioittavia, antamaan muille tilaa ja olettamaan

muista hyvää. Tätä toimintakulttuuria ylläpidetään aktiivisesti ja järjestelmällisesti sisällyttämällä niiden läpikäynnin myös uusien iltoihin, jonka kaikki Elokapinan toimintaan mukaan tulevat pääsääntöisesti käyvät. Uusien illassa opetetaan myös Elokapinan käyttämät käsimerkit, jotka osaltaan helpottavat keskusteluun osallistumista esimerkiksi hillitsemällä toisten päälle puhumista ja helpottamalla puheenvuoron ottamista.

Olen tottunut, että useimmissa ryhmätilanteissa puheenvuoron ottaakseen pitää olla valppaana ja tunnistaa juuri oikea kohta, jossa äännähtäminen ilmaisee muille, että haluat puhua seuraavaksi. Monesti puheenvuoron ottaminen voi vaatia edellisen puhujan päälle puhumista. Elokapinassa puheenvuoron saa, kun nostaa sormen ylös, mikä mahdollistaa monille keskusteluun osallistumisen. Kaikille tämäkään ei riitä ja siksi olisi mielestäni hyvä, että puheenvuoro kiertäisi puhepiirin tavoin järjestyksessä, jolloin sen ottaminen ei vaadi henkisiä ponnisteluja (Kulmala 2022). Hyvä ilmapiiri synnyttää myös turvan kokemusta. Näihin edellä mainittuihin käytäntöihin liittyi teema ”toimintakulttuuri” (5/5), johon kuuluvat havainnot nousivat esiin osallistumista lisäävänä tekijänä kaikissa haastatteluissa. Psykologisiin tekijöihin kannattaa todella panostaa toimintaa järjestettäessä ja tulosten perusteella nämä asiat ovat olleet tutkitussa paikallisryhmässä kunnossa.

Psykologiseen saavutettavuuteen voisi lukea myös hierarkian puuttumisen (1/5), joka kuuluu keskeisesti niin Elokapinan kuin teoriaperustassa käsiteltyjen kansalaistotelemattomuuden sekä yhteisöohjautuvuuden periaatteisiin. Se liittyy myös osaltaan osallisuuden periaatteisiin, koska hierarkian puuttuminen mahdollistaa elokapinallisille osallistumisen toiminnan alusta loppuun, mikä on osallisuuden kokemuksen kannalta tärkeää. Uusien paikallisryhmien syntymisen kannalta yhteisöohjautuvuuden periaatteet ovat tärkeitä, koska ainakin itselläni asioiden tapahtuminen voi olla pienestä kiinni. En tiedä, olisinko lähtenyt perustamaan uutta Elokapinan paikallisryhmää, jos minun olisi pitänyt kysyä siihen lupaa joltain taholta. Minun piti vain huolehtia siitä, että toiminta on Elokapinan periaatteiden, arvojen ja toimintakonsensuksen mukaista. Koin, että minuun luotetaan ja tämä lisäsi minun sitoutumistani uuden paikallisryhmän perustamiseen. Olin itsenäinen toimija, johon luotettiin. Olen myös kokenut Elokapinan toiminnassa harvinaisen vahvasti sen, että esitettyjä ideoita tarkastellaan sen sijaan, että arvioitaisiin niiden esittäjää. Tällainen kulttuuri tukee sitä, että yhteisön jäsenten ideat tulevat mahdollisimman hyvin hyötykäyttöön.

”Tunnettavuus” (3/5) ja ”viestintä” (4/5) teemat liittyvät Elokapinan näkyvyyteen sosiaalisessa mediassa ja uutisissa. Ne liittyvät vahvasti toisiinsa ja tukevat toisiaan. Elokapinan viestinnän

ja mediavaikuttamisen kautta ihmiset tuntevat sen tavoitteet ja periaatteet sekä hieman myös sen toimintakulttuuria. 2/5 haasteltavista tiesi jo ennen uusien iltaa, että Elokapinan toimintaan voi osallistua sen verran kuin haluaa. Tämä pieni ja tärkeä yksityiskohta vaikutti myönteisesti heidän päätökseensä lähteä mukaan. Tunnettavuuden ja viestinnän ansiosta toiminnan ulkopuolellakin olevat kokevat sen parantavan yksilön vaikuttamisen mahdollisuuksia. Teema ”Osallisuus” (3/5) liittyy Elokapinan tarjoamiin vaikuttamismahdollisuuksiin, jotka lisäävät osallisuuden kokemusta ja toisaalta myös siihen, ettei nykyinen demokraattinen vaikuttaminen anna riittäviä mahdollisuuksia osallisuuteen. Elokapinan toimintakulttuuri sisältääkin monia osallisuuden kokemuksesta synnyttäviä piirteitä. Elokapinalliset saavat osallistua toimintaan kokonaisvaltaisesti eli aina suunnittelusta toteutukseen ja toiminnan arviontiin. Vuorovaikutussuhteet elokapinallisten välillä ovat hierarkiattomuuden vuoksi tasavertaisia ja jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin. Myös kenen tahansa on mahdollista saada Elokapinan toiminnassa vastuuta. (Nivala 2019, 138–141.)

Ilmastonmuutos ja ympäristökriisi sekä yhteiskuntamme riittämätön reagointi näiden suhteen lisäsivät osallistumista neljällä haastateltavalla viidestä. Vaikka tämä onkin itsestään selvää, tuntui jostain syystä hyvältä nähdä nämä ilmiöt haastattelututkimuksen tuloksissa, vaikka ne ovatkin aiheeltaan varsin raskaita ja pelottavia. On tärkeää pohtia itsestään selviäkin asioita ja tiedostaa ne, koska itsestään selviä asioita ei aina tule ajateltua. Pohdin, ovatko yhteiskunnassamme valtaa pitävät ymmärtäneet, että heidän oma toimintansa on ihmisille merkittävä kannustin osallistua suoraan ilmastoaktivismiin, jossa toteutetaan myös kansalaistotelemattomuutta? Mielestäni on ymmärrettävää, että ihmiset haluavat osallistua Elokapinan toimintaan, koska se puolustaa kaikkien tulevaisuuden elinympäristöä.

6.4 Osallistumista vähentävät tekijät

”Omat uskomukset” teemaan kuuluvat havainnot ovat kielteisiä ajatuksia, jotka eivät perustu kokemukseen Elokapinan toiminnasta. Näin ollen yksilö ei voi tietää toteutuisiko kyseinen asia, jos tämä osallistuisi toimintaan. Neljällä haastateltavalla oli jokaisella erilaisia ajatuksia siitä, miksi toimintaan ei kannattaisi osallistua. Tällaiset ajatukset ovat ihmisillä varmasti yleisiä. Jos ne nousevat ihmisessä automaattisesti ja ovat luonteeltaan kielteisiä, kyseessä voi olla haitallisiksi automaattisiksi ajatuksiksi kutsuttu ilmiö. Automaattinen ajatus voi laukaista tunteen ja fyysisiä tuntemuksia, jotka vaikuttavat toimintaan. Ihmisessä voi esimerkiksi nousta automaattisesta kielteisestä ajatuksesta häpeää, joka saa tämän välttelemään tiettyä tilannetta.

Tilanteiden välttely voi johtua pelosta tulla muiden kielteisen arvioinnin kohteeksi. Tämä voi kuitenkin vahvistaa omien kielteisten uskomusten vaikutusta. Onkin hyvä miettiä, miten toiminnassa voitaisiin lisätä mukana olevien tietoisuutta omiin uskomuksiin liittyen. Haastavaa se voi olla niissä tilanteissa, jossa yksilö ei näiden uskomusten mukaan ole toiminnassa läsnä. Tällöin joku voisi ottaa tällaisiin henkilöihin yhteyttä ja kutsua heidät yksilö- tai ryhmäkeskusteluun. (Stenberg, Koivisto, Saiho, Pihlaja, Halme, Helkavaara, Joffe 6 Holi 2016, 34–41.)

Näihin uskomuksiin voi liittyä myös vaativuutta itseä kohtaan. ”Vaativuus” (4/5) teema tarkoittaakin sitä, ettei ajattelija itse ole riittävän hyvä tai oikeanlainen sellaisena kuin on. Tämä vaativuus voi syntyä myös aikaisemmista kokemuksista. Kuinka monessa koulussa tai työpaikassa suhtauduttaisiin myönteisesti väsyneenä lattialla makoilua? Väsymys on siis sellainen tarve, jota on sallittua hoitaa vain omassa kodissa – ei koulussa, työpaikalla, kokouksissa tai tapaamisissa. Olisi kuitenkin Elokapinan paikallisryhmälle hyödyllisempää, jos sen jäsenet tulisivat myös väsyneenä tapaamisiin ja aktiivisen osallistumisen sijaan vain kuuntelisivat sekä lepäisivät. Väsynyt yksilö saa kokemuksen mukana olemisesta, ja muut voivat nauttia tämän osallistujan välittämästä rentouden kokemuksesta. Samoin myös niiden, jotka eivät uskoneet heillä olevan mitään annettavaa, kannattaisi tulla kuuntelemaan tapaamisiin. Jo paikalle tuleminen osoittaa tukea yhteiselle toiminnalle ja se parantaa mahdollisuuksia oivaltaa, mitä annettavaa itsellä voisi olla yhteiseen toimintaan. Tämä vaativuus voi tulla myös yhteisön toiminnasta, jos tapaamisissa jollain tavalla tuomittaisiin epäaktiivisia osallistujia. Tämän paikallisryhmän tapauksessa kyse on tuskin siitä, koska sekä käytännön että puheen tasolla on kannustettu kuuntelemaan omia tarpeita, mikä näkyy myös haastateltavien vastauksissa.

”Priorisointi” (3/5) teemassa omat muut menot on priorisoitu Elokapinan toiminnan edelle. Tähän priorisointiin on varmasti monia syitä. Harrastukset voidaan priorisoida Elokapinan edelle, koska ne ovat tarjonneet toimivan tavan ilmaista itseä tai pitää omasta fyysisestä kunnosta kiinni. Priorisointiin vaikuttaa myös teema ”yhteiskunta” (2/5). Iästä riippuen se joko kannustaa tai pakottaa yksilöä opiskelemaan, sen sijaan, että tämä voisi osallistua ilmastonmuutosta hillitsevään toimintaan. Myös töiden tekemiseen on kova yhteiskunnallinen paine eikä vapaaehtoiseen ilmastoaktivismiin osallistumisen katsota olevan hyväksyttävä vaihtoehto palkkatyölle. Jos haluaa sekä yhteiskunnan hyväksynnän että osallistua ympäristöaktivismiin on sitä useimmiten jaksettava tehdä työn tai opiskelun lisäksi. Ottaen

huomioon ympäristökriisin vakavuus, yhteiskunnan olisi viisasta tukea jokaista, joka viitsii palkatta käyttää energiaan ympäristöaktivismiin.

Haastateltavista 4/5 toi ilmi osallistumisen aktiivisuutta vähentäviä asioita, jotka tulkitsin liittyvän häpeän kokemukseen. Nämä liittyivät omaan terveydentilaan, läheisten ajatuksiin Elokapinasta ja uskomuksiin siitä, ettei tapaamiseen voi tulla esimerkiksi väsyneenä tai muuten omana itsenään. Tähän liittyvä ”Hyväksyntä” teema olikin yleinen sen ilmetessä 4/5 haastatteluista. Päätelin tästä, että paheksuminen ja hyväksynnän osoittaminen ovat toimivia keinoja ohjata muita ihmisiä. Se luo yksilölle ulkoisen motivaation olla osallistumatta Elokapinan toimintaan. Onkin kiinnostava huomata, että moni osallistumista lisäävistä tekijöistä voidaan nähdä nousevan sisäisestä motivaatiosta (Martela & Jarenko 2014, 14). Elokapinan toimintaan osallistuminen tukee yksilön hyvinvointia monella eri tavalla. Siksi koen, että ihmisten olisi perusteltua paheksunnan sijaan tukea niitä läheisiään, jotka osallistuvat Elokapinan toimintaan. Tietenkin on aina paikallaan keskustella asioista kriittisesti, kunhan siinä suhtaudutaan toisen valintoihin kunnioittavasti. On väkivaltaista tuomita toisen valinnat ennen kuin tietää mistä puhuu sekä on ymmärtänyt, miksi toinen haluaa osallistua tiettyyn toimintaan. Ainoa haastateltava, jolla ei ilmennyt häpeään tai hyväksyntään liittyviä havaintoja osallistui toimintaan muita haastateltavia aktiivisemmin.

Hyväksyntään ja häpeään liittyvien esteiden poistamisessa tärkeintä on mielestäni näiden ilmiöiden tunnistaminen. Yksinkertaisimmillaan se tarkoittaa sitä, että kokija saa jaettua niistä jollekin toiselle ihmiselle. Kun ne ovat tiedossa, voidaan miettiä, miten ne voisi ottaa yhteisessä toiminnassa huomioon. Olen kokenut puhepiiri-työskentelyn hyvänä keinona vaikeista asioista puhumiselle. Puhepiirissä oleellisinta on se, että yksi henkilö puhuu kerrallaan, muiden jakamisia ei kommentoida ja puheenvuoro kiertää järjestyksessä, joten kenenkään ei tarvitse erikseen pyytää puheenvuoroa. Nämä kaikki yhdessä luovat tilan, jossa on psykologista turvaa ja aikaa sellaistenkin asioiden jakamiselle, joita normaalissa keskustelussa ei saada sanoitettua. (Kulmala 2022.)

Haastateltavista 3/5 koki paikallisryhmän pienen jäsenmäärän vähentävän heidän osallistumisensa määrää. Tärkeimpiä syitä tähän oli se, että isommasta ihmismäärästä saa turvaa ja tukea. Tukea isompi osallistuja määrä tuo sillä tavalla, että vastuut jakautuvat useammalle henkilölle ja samaa tehtävää on mahdollista tehdä esimerkiksi parin kanssa. Vaikka toiminnassa olisi mukana vain kaksi henkilöä, olisiko heidän mielekkäämpää tehdä mahdollisimman moni tehtävä parityönä? Paikallisryhmässä mukana olevien ihmisten määrä

kasvaa omalla painollaan ja siksi alkuun tarvitaankin mukaan sellaisia yksilöitä, joille ryhmän pieni koko ei muodostu liian isoksi ongelmaksi. Kun toiminta jatkuu ja asiat tehdään oikein, jäsenmäärä nousee pikkuhiljaa ja lopulta pienestä ryhmäkoostakin kärsivät pääsevät osallistumaan. On kuitenkin tärkeää osoittaa hyväksyntää ja ymmärrystä niitä kohtaan, jotka alussa jäävät toiminnasta pois pienen osallistujamäärän vuoksi, koska silloin he todennäköisimmin haluavat tulla myöhemmin mukaan.

3/5 haastateltavista sanoi, että opiskelu, työ tai harrastukset vievät aikaa. Samaan aikaan he ovat käyttäneet aikaa Elokapinan uusien iltojen tulemiseen, kansalaistottelemattomuus-koulutuksen suorittamiseen sekä kapina-tunnusten luontiin ja Elokapinan sisäisen viestintäsovelluksen käyttöönottoon. Voisiko tästä päätellä, etteivät ihmiset haluaisi käyttää aikaansa kapinointiin vaan keskittyä harrastuksiin, koulutukseen ja työhön? Tämä olisi ymmärrettävää ja alleviivaa sitä epäoikeudenmukaisuutta, jota elokapinalliset joutuvat kohtaamaan. He uhraavat aikaansa yhteisen sotkun siivoamiseen ja saavat yhteiskunnalta paljon halveksuntaa sekä rangaistuksia. Voisi sanoa, että Elokapinan toiminta koettelee siinä mukana olevien ihmisten epätietoisyyden rajoja.

6.5 Kokemuksiani osallistumisesta

Koin Jyväskylässä Elokapinan kokoukset epämielikkäiksi. Mietin, miten toimintaa olisi voinut parantaa. Kokoukset tuntuvat olevan tärkeä osa Elokapinan toimintaa. Ehkä kokemani epämielilyttyvyys johtui niiden pituudesta tai toisaalta taukojen puutteesta. En uutena osallistujana uskaltanut puuttua asiaan. Olisi kiinnostava kokeilla yhdistää kokouksen vapaaseen ajanviettoon. Aloin myös pohtia, miten kokousten pituus saataisiin pysymään kohtuullisena. Jos kyseessä olisi yli 8 hengen kokous, seuraavanlainen ideoimani toimintatapa voisi olla kokeilun arvoinen. Alussa käytäisiin yhdessä läpi, mitä asioita kokouksessa olisi hyvä käsitellä. Tämän jälkeen asiat laitettaisiin äänestämällä tärkeysjärjestykseen sekä lajiteltaisiin asioihin, joista olisi hyvä puhua koko porukan kesken ja niihin, jotka voitaisiin käsitellä pienryhmissä. Sitten tehtäisiin suunnitelma asioiden käsittelyjärjestyksestä ottaen huomioon niiden tärkeys ja se, käsitelläänkö se koko ryhmän kesken vai pienryhmissä. Voisi olla mukavaa vaihtelua, jos välillä pääsisi työskentelemään koko ryhmän kesken ja välillä pienryhmissä. Siirtymät toisivat myös luonnollista taukoa. Lisäksi pienryhmien ja niiden sisältöjen jaossa voitaisiin ottaa huomioon osallistujien kiinnostuksen kohteet. Tällä kaikella saataisiin toivottavasti lyhennettyä kokousta sekä tehtyä kokouksesta osallistujille kiinnostavampi.

Lukiessani itse- ja yhteisöohjautuvuuden kirjoja ajattelen, että jotain on pahasti vialla organisaatiomalleissamme. Toisaalta on helpottavaa lukea näistä itselleni uusista ajatuksista, koska se antaa selityksen omille työelämään sopeutumisen ongelmilleni. Omat kokemukseni puoltavat sitä ajatusta, että nykyiset tapamme organisoida työ ja tekeminen ovat luonnottomia ja epämotivoivia. Ollessani myyntipäällikkönä norjalaisomisteisessa maahantuontiyrityksessä 2009–2011 ilmaisin tyytymättömyyteni Oslossa sijainneeseen pääkonttoriimme juuri siitä, ettei meillä Suomessa ollutta osaamista hyödynnetty koko organisaatiossa. Tämän johdosta minulle tarjottiin mahdollisuutta vaikuttaa enemmän koko organisaatioiden asioihin. Valta tuotteiden valintaan oli keskittynyt muutamalle henkilölle Norjan pääkonttorilla, vaikka meillä Suomessa oli osaamisen lisäksi kokemusta paikallisten asiakkaiden tarpeista sekä oman huoltomme kautta ilmenneistä laatuongelmista. Olimme Suomessa tiivis 8 henkilön organisaatio, jossa yhteisöohjautuvuuden hengen mukaisesti tieto liikkui työntekijöiden välillä juostavasti ja hiarkia oli matala. Se, ettemme olisi hyödyntäneet toistemme osaamista tai olleet kiinnostuneet toistemme kokemuksista, olisi tuntunut kaikessa normaaliudessaan oudolta.

6.6 Jatkotutkimusaiheet

Tähän tutkimukseen osallistui 5 henkilöä uuden paikallisryhmän paikkakunnalta. He kuuluivat ikäryhmiin nuoret ja nuoret aikuiset sekä olivat olleet Elokapinan toiminnassa mukana vasta muutaman kuukauden. Elokapinan toimintaan osallistuu ihmisiä ympäri maailmaa erilaisista sosio-ekonomisista taustoista sekä ikäryhmistä. Osalla suomalaisista elokapinallisista on kokemusta toiminnasta jo vuosia. Jatkotutkimuksissa olisi siksi kiinnostava haastatella elokapinallisia niin, että aineistoon päätyisi sisältöä elokapinalaisten koko kirjosta. Jatkotutkimuksissa, voisi myös syventyä tässä tutkimuksessa syntyneisiin havaintoihin. Näin saataisiin parempi kuva siitä, kuinka hyvin tämän uuden paikallisryhmän jäsenten kokemukset ovat yleistettävissä koko Elokapinaan.

6.7 Suosituksia toiminnan kehittämiseksi

Elokapinan olisi hyvä kirjata seuraavat huomiot uuden paikallisryhmän perustamisen ohjeisiin sekä muihin muistiinpanoihin, joihin ne ovat oleellisia.

1. Uusien jäsenien osaaminen, kiinnostuksen kohteet ja tarpeet osallistumiseen liittyen kartoitetaan mahdollisimman pian heidän mukaansa tulonsa jälkeen. Näin voidaan räätälöidä heille sopiva tapa osallistua.
2. Uutta paikallisryhmää perustettaessa on tärkeää, ettei toimintaan tule pitkiä taukoja. Motivaatioon vaikuttaa paljon tehtävien mielekkyys, mutta vielä huonompaa motivaation kannalta on se, että tehtäviä ei ole ollenkaan. Jos ryhmän toiminta on ollut hetken tauolla ja se käynnistetään uudestaan, voi mennä muutama kuukausi, että isompi osa saa aktivoitua mukaan. Tässä kohtaa on hyvä olla kärsivällinen ja antaa kaikille aikaa sopeutua muutokseen.
3. Tapaamisten sopiminen voi olla raskasta. Siksi kannattaa sopia toistuvia vakioaikoja tapaamisille. Elokapinan uuden paikallisryhmän jäsenten aktiivisuus lisääntyi kuukauden päästä siitä, kun tapaamisia alettiin järjestää parillisina viikkoina ja kahden viikonpäivän välillä vuorotellen. Tämä helpottaa myös tilojen varauksissa ja jäsenille on mahdollisuus sovittaa tapaamiset muihin menoihinsa, kun niiden ajankohdat ovat selvillä monta viikkoa etukäteen.
4. Uutta paikallisryhmää perustettaessa on hyvä muistaa, että kaikki eivät nauti tai kykene osallistumaan käytännön suunnitteluun. On yleistä, että pienempi ryhmä suunnittelee toimintaa ja isompi porukka osallistuu siihen. Tämän sanoittaminen selkeästi ja ääneen on tärkeää, jotta väärille tulkinnoille ei jää tilaa ja ilmapiiri pysyy mahdollisimman hyvänä.
5. Elokapinan jäsenien osallistumista lisäisi todennäköisesti se, että sen sisällä järjestettäisiin keskustelutilaisuuksia tässä tutkimuksessa nousseista teemoista. Näitä ovat muun muassa: 1) Miten läheisten asenteet Elokapinan toimintaa kohtaa vaikuttavat yksilöiden Elokapinan toimintaan osallistumiseen? 2) Mitä "hyvä ilmapiiri" tarkoittaa ja mikä siihen vaikuttaa? 3) Miten ilmastoahdistus vaikuttaa elokapinallisten aktiivisuuteen tai päätökseen lähteä mukaan toimintaan? 4) Miten Elokapina parantaa mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin? 5) Miten terveys vaikuttaa osallistumisen määrään? 6) Mitä ajatella siitä, että haluaisin osallistua enemmän, mutta työ, koulu ja/tai harrastukset vievät aikaa?
6. Jos kyseessä on yli 8 hengen kokous, kokouksen voisi toteuttaa seuraavalla tavalla. Alussa kerätään yhdessä lista asioista, joita kokouksessa halutaan käsitellä. Tämän jälkeen asiat laitettaisiin äänestämällä tärkeysjärjestykseen sekä eroteltaisiin toisistaan

asiat, joista olisi hyvä puhua koko porukan kesken ja asiat, jotka voidaan käsitellä pienryhmissä. Sitten tehdään suunnitelma asioiden käsittelyjärjestyksestä ottaen huomioon niiden tärkeys ja se, käsitelläänkö se koko ryhmän kesken vai pienryhmissä. Voi olla mukavaa vaihtelua, jos välillä pääsee työskentelemään koko ryhmän kesken ja välillä pienryhmissä. Siirtymät voivat tauottaa tekemistä mukavasti. Lisäksi pienryhmien ja niiden sisältöjen jaossa voi ottaa huomioon osallistujien kiinnostuksen kohteet. Näin saataisiin todennäköisesti lyhennettyä kokousta, tehostettua työskentelyä ja tehtyä kokouksesta osallistujille kiinnostavampi.

7. Jos toimintaan lähtee mukaan henkilö, joka jää toiminnasta vähin äänin sivuun, henkilön voi kutsua yksilö- tai ryhmäkeskusteluun. Jos pois jäämisen syynä on jokin muu kuin omat kiireet, voi Elokapinan olla hyvä kehittää toimintaansa tällaisten ihmisten kokemusten perusteella. Keskustelu voi myös selkeyttää osallistumisen esteitä ja siten auttaa niiden ratkaisemisessa.

Työn varsinaiselle tilaajaa Kentauria suosittelen tutkimaan Elokapinan toimintaa jatkossakin, koska se edustaa kansalaisaktiivisuuden tuoretta, toimivaa ja tehokasta ilmentymismuotoa. Se hyödyntää toiminnassaan monella tapaa viimeisintä tietoa monelta eri tieteenalalta ja siksi kolmannen sektorin toimijoilla on Elokapinalta paljon opittavaa. Näistä hyvinä esimerkkeinä toimii turvallisemman tilan periaatteet, päätöksenteko suostumusperiaatteella, uusiutuva kulttuuri, sisäinen viestintäjärjestelmä ja hierarkiaton organisaatiomalli. Kaikki nämä ja monet muut pienet yksityiskohdat ovat tukeneet Elokapinan kasvamista laajalti tunnetuksi ilmastoliikkeeksi alle neljässä vuodessa. En tiedä Kentaurin toimintatapoja, joten kannustan myös rohkeasti pohtimaan, voisiko jotain Elokapinan toimintakulttuurista soveltaa Kentaurin organisaatiossa.

LÄHTEET

- Elokapina 2021. Artikkeliki ”Meistä”. Viitattu 19.12.2021. <https://elokapina.fi/about-us/>
- Elokapina 2021. Artikkeliki ”Periaatteet ja arvot”. Viitattu 19.12.2021. <https://elokapina.fi/principles-and-values/>
- Elokapina 2021. Artikkeliki ”Toimintakonsensus”. Viitattu 20.12.2021. <https://elokapina.fi/action-consensus/>
- Elokapina 2021. Artikkeliki ”Vaatimuksemme”. Viitattu 20.12.2021. <https://elokapina.fi/our-demands/>
- Euroopan unioni 2022. Artikkeliki ”Ilmastonmuutos”. Viitattu 31.3.2022. https://europa.eu/climate-pact/about/climate-change_fi
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Huttu, Sari & Lind, Kimmo 2021. Artikkeliki ”Dialogeja nuorisoalan järjestöjen muutoksista, osa 1”. Viitattu 19.5.2022. <https://kentauri.fi/dialogeja-nuorisoalan-jarjestojen-muutoksista-osa-1/>
- Ikänsituutti 2022. Verkkosivu ”Usein kysyttyä”. Viitattu 4.5.2022. <https://www.vapaaehtoiseksi.fi/usein-kysyttya/>
- Laloux, Frederic 2016. Reinventing organizations - kohti tulevaisuuden työyhteisöjä. Teal Suomi Osuuskunta.
- Lappalainen, Pertti 2022. Artikkeliki ”Kansalaisaktivismi”. Viitattu 10.5.2022. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kansalaisaktivismi>
- Martela, Frank & Jarenko, Karoliina 2014. Julkaisu ”Sisäinen motivaatio. Tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat”. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2014. Viitattu 3.5.2022. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_3+2014.pdf
- Mäenpää, Pasi & Faehnle Maija 2021. Artikkeliki ”Nousussa nyt: neljäs sektori. Neljäs sektori auttaa hädässä, parantaa palveluja ja tuuppaa kestävyytteen”. Viitattu 11.5.2022. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/verkkolehti/nousussa-nyt-neljäs-sektori/>
- Mäenpää, Pasi & Faehnle Maija 2017. Artikkeliki ”Neljäs sektori murtaa ja rakentaa kuntien hallintoa. Viitattu 19.5.2022. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2017/neljäs-sektori-murtaa-ja-rakentaa-kuntien-hallintoa>
- Konttinen, Esa 2022. Kolmas sektori. Viitattu 19.5.2022. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>
- Konttori, Johanna 2022. Kansalaistottelemattomuus. Viitattu 11.5.2022. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kansalaistottelemattomuus>
- Kulmala, Erkkä 2022. Puhepiiri lisää psykologista turvallisuutta työyhteisöissä. Viitattu 20.5.2022. <https://www.erkkakulmala.info/>

- Kyllönen, Simo 2021. Blogikirjoitus. Viivattu 10.12.2021.
<https://blogs.helsinki.fi/ilmastoeetikko/2021/10/03/voiko-lain-rikkominen-olla-demokratiaa-puolustava-teko/>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Osaamiskeskus Kentauri 2022. Artikkelit ”Mikä on Kentauri?”. Viitattu 12.5.2022.
<https://kentauri.fi/mika-kentauri/>
- Rasmus, Ari 2006. Uudet liikkeet. Radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa. Tampere: Tampere University Press.
- Ruuskanen, Petri & Jousilahti, Julia & Faehnle, Maija & Kuusikko, Kirsi & Kuittinen, Outi & Virtanen, Johanna & Strömberg, Lisbeth 2020. Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47. Viitattu 19.5.2022.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162498/VNTEAS_2020_47.pdf
- Salovaara, Perttu 2020. Johtopäätös - Yhteisöt ja organisaatiot pomokulttuurin jälkeen. Helsinki: Teos.
- Sitra 2022. Tulevaisuussanasto. Viitattu 3.5.2022.
<https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/luontokato/>
- Stenberg, Jan-Henry & Koivisto, Eero-Matti & Saiho, Salla & Pihlaja, Satu & Halme, Saara & Helkavaara, Minna & Grigori, Joffe & Holli, Matti 2016. Irti sosiaalisesta jännittämisestä. Helsinki: Duodecim.
- Suomi.fi 2022. Artikkelit ”Näin osallistut vapaaehtoistyöhön”. Viitattu 3.5.2022.
<https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/perusoikeudet-ja-vaikuttaminen/opus/vapaaehtoistyo/nain-osallistut-vapaaehtoistyohon>
- Taalas, Petteri 2021. Ilmastonmuutos ilmatieteilijän silmin. Helsinki: Tammi.
- Unicef 2021. Uutinen ”UNICEFin kysely: Lähes joka kolmas nuori kokee, ettei hyvästä tulevaisuudesta ole helppo unelmoida”. Viitattu 1.5.2022.
<https://www.unicef.fi/tiedotus/uutisarkisto/2021/unicefin-kysely-lahes-joka-kolmas-nuori-kokee-ettei-hyvasta-tulevaisuudesta-ole-helppo-unelmoida/>
- Vairimaa, Reetta 2021. Uutinen ”Luontokato uhkaa myös ihmistä: vaarassa ovat ruokaturva, talous, terveys ja elämänlaatu”. Yliopisto-lehti. Helsingin yliopisto. Viitattu 3.5.2022.
<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/luontokato/luontokato-uhkaa-myos-ihmista-vaarassa-ovat-ruokaturva-talous-terveys-ja-elamanlaatu>
- Vihreä liitto 2022. Artikkelit ”Historia”. Viitattu 3.5.2022. <https://www.vihreat.fi/historia/>